

Ebu'l-Feth Sultan Mehmed Han Vakfiyesi
(Ayasofya Vakfiyesi)

Ebu'l-Feth Sultan Mehmed Han Vakfiyesi

(Ayasofya Vakfiyesi)¹

Bismillahirrahmanirrahim

Allah'ın en yüce ismiyle başlarım ve onun âli zikriyle başarıya ulaşılm.

Hamd O Allah'a olsun ki; insan nev'inden bir kısım fertleri irade-i ilahiyesiyle adalet ve ihsan yolunda gitmeğe tam olarak muvaffak eylemiş; cenneti, ilimler ve hayırlı amellerle nefsini tezkiye edip kemale erdirerek ona tevelli eden âbid kullarına layık bir vaki eylemiştir. Onun nimetleri, tahdit ile ihata etmekten yüce ve saymakla hasır etmekten alidir. "O öyle bir ilahdır ki, kullar ümitlerini kesmişken feyzini (yağmuru) indirir ve rahmetini her tarafa neşreder; kullarının velisi (sahibi) ve en çok hamde layık olan Hamid'dir (Şura, 42/28)". O, kendisine sadaka-i cariyeye ile yaklaşmak isteyenlere ecir ve mükâfatını tam olarak vermiş ve onlara kapılan kendilerine tamamen açık olarak altlarından nehirler akan Adn Cennetlerini hazırlamıştır (Sad, 38/50)". O Allah'a nimetlerine karşılık gelebilecek şekilde bir hamd ile hamd etmek ve bize ettiği keremine denk olabilecek bir şükürle şükretmek istiyoruz. Bunu yaparken de hakkıyla O'na hamd edebilmekten ve şükürünün hakkını yerine getirebilmekten aciz olduğumuzu itiraf ediyor ve Arap ve Acem'in seyyidi olan Hz. Peygamber'in söylediği şu kelâmı söylemekle yetiniyoruz: Ey Allah'ımız! Seni bütün kusur ve eksiklerden tesbih ve tenzih ediyoruz. Seni şanına layık bir ma'rifetle tanıyamadık. Ey Allah'ımız! Seni bütün kusur ve eksikliklerden tesbih ve tenzih ediyoruz. Sana ni'metlerine karşılık gelecek şekilde hakkıyla şükredemedik. Salat ve selam, Allah'ın kendisinin kendi nusreti ve mü'minlerle teyid eylediği; mü'minlere Allah'ın ayetlerini okuyan, daha evvel açık bir dalalette olsalar bile onlara Kitab-ı ilahi olan Kur'an'ı ve hikmeti öğreten; nebi ve resullerin seyyidi olan; Allah'ın "Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiya, 21/107)" iltifatına mazhar olan ümmi peygambere olsun. O'nun maddi ve manevi kirlerden uzak ve yüce kalan, Allah'ın kendilerinden maddi ve manevi kirleri giderdiği ve onları manen ve maddeten tathir ettiği zeki ve zarif aline de olsun. Ayrıca, O'nun hayırlı ve büyük olan sahabelerine, iyi ve kerim olan etba'ına da olsun. Besmele, hamdele ve salveleden sonra; her iz'an ve akıl sahibi olanlar ile edeb ve irfan sahibi bulunan insanlara vazih ve aşikardır ki, şer'-i sahih (doğru din) ve dürüst akıl göstermektedir ki, insanın ebedi saadeti ve nefsin sermedi siyadeti, kendisi için doğru ve hayırlı olanı bilmesi ve onunla amel etmesidir. Aynı şekilde iz'an ve idraki bütün akıllara gerekli olan şer'-i şerifde burhan (şer'i delil) ile sabittir ki, sadaka-i cariyeye, en güzel hayrattandır ve özellik de şer'i işlerde, hakiki ilimler ile kudsi ma'rifetlerin tahsilinde kendisinden

1. Fatih Sultan Mehmed Han Hazretleri'nin 1463 tarihli bu Vakfiyesi Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi Başkanlığı'nda bulunmaktadır. Vakfiye 65.30 mt uzunluğunda ve 38 cm genişliğinde rulo biçiminde yekpare muhafaza edilmektedir. Vakfiyenin orijinali Arapça olarak kaleme alınmıştır. Bu tercüme, Vakfiye'nin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi Başkanlığı'nda bulunan orijinal nüshasının baş tarafı eksik olduğundan ilk kısmı Türk ve İslam Eserleri Müzesi 2182 numaralı nüshasından alınarak hazırlanmıştır. Orijinal nüshasının başlangıcı 2. dipnotta belirtilmiştir.

yararlanılan sadakalar, en güzel olanlardır. Ta'atlere ve ibadetlere, hakiki ilim ve kemalatı elde etmeye davet edenlerden; bununla da kalmayıp ibadet, ilim ve kemal sahiplerine her çeşit nimetleri ve her türlü imkanları hazırlayanlardan; onlar için temelleri semaları kutrundan daha uzun olan mescidler ve ma'bedler inşa eden; binaları yüksek, harimleri geniş, kablari bol ve görevlileri kerim olan medreseler ve hangahlar yapandan daha güzel amelli kim olabilir?

Yukarıda işaret olunan bu güzel amelleri ifa etme muvaffakiyeti, aşağıdaki vasıflara sahip olan Fatih Sultan Muhammed'e; Allah'ın kendisine geniş lütfüyle ni'metler ve büyük saltanat ihsan eylediği; kendisine hikmet-i hükümet bağışlayarak "Kime hikmet verilir ise, ona hayr-ı kesir verilmiştir" (Bakara, 2/269) Sırrına mazhar eylediği; kendisini katında sağlam bir ip olan Din-i Mübini'ni te'yidde ve kafirler ile inatçı münafıkların hilelerini darmadağın etmekte muvaffak kıldığı ve de kılıcı ve oku vasıtasıyla Rum diyarını küfrün zulûmatından temizleyerek yerine adalet ve ihsanı ile emniyet, eman, uğur ve iman dolduran Sultan-ı A'zam, Hakan-ı A'del ve A'lem, bütün milletlerin hakimiyetlerini elinde bulunduran, cömertlik ve kerem mertebelerinin en yükseğine ulaşmakta eşi olmayan; bütün insanların zimmetlerine ona ita'at ve ittiba' farz olan; manasız, boş ve gereksiz işlerden nefret eden, âli himmetleri seven, zamanın biricigi, asrının eşsiz devlet adamı, galibiyet ve zaferin yularlarını elinde tutan, ay ve güneşin üçüncü arkadaşı, Ömer bin Hattab ve Ömer bin Abdülaziz'in eserlerini takip ve ihya eden, kudsi bir nefse, manevi ünsiyete vesile olan kemâlata ve meleki melekelerle malik olan, daha evvel kafirlerden başka sakinleri bulunmayan Memalik-i Rumiye'nin en uzak köşelerine kadar i'lâ-yı kelimetullah vazifesini ifa eden;

Kadir ve kıymet açısından o güneş ise, diğer melikler sadece yıldızlardır.

Cömertlik ve keremde o deniz ise, diğerleri denizin suyunu taşıyan arklardır.

Eğer denilse ki, güneş her tarafı nurlandırıyor; güneşin verdiği ışık onun parlak fikrinin yanında sönük kalır; müşteri yıldızının onun isabetli re'yinden sa'adet satın alması gerekir. Sakın sakın! Güneş batıyor diye, mekarim-i adab ve mehasin-i ahlakda onun batmakla lekeli bir güneş olduğunu tevehhüm etmeyesin ve onu çevresinde yıldızlar bulunmayan, batmaya ve sönmeye mahkum müşteri yıldızları zannemeyesin!

Onu az da olsa sicim gibi dökülen yağmurun sesi anlatıyor. Eğer yağmurun damlaları altın olarak dökülür.

Zaman ona ihanet etmez de güneş dile gelir konuşur. Arslan eğer susar ve deniz de tatlı olursa.

Mescid ve medreselerin temellerini imar eden; heykeller ve kiliselerin binalarını tahrip eden; "Mallarını Allah yolunda

harcayanların misali, yedi başak verip her başağında yüz dane bulunan danenin haline benzer. Allah dilediğine kat kat fazlasını da verir. Allah ihsanı bol olan, hakkıyla bilendir. (Bakara, 2/261)” ayetinde varid olan misalin en güzeli; İskender zamanından bu vakde değin zamanın benzeri bir saltanat ve mülkü kendisine asla vermediği; adalet, iyilik, fazl, ihsan, ilim ve irfan meydanlarında yarış çizgilerini en ewel geçen; kendi zamanı içinde olan güzelliklerin en güzeli, emniyet ve emanı naşiri; Osmanoğulları’nın ikbal bayraklarını yükseklere çıkaran; yani Al-i Osman’ın yedinci ceddi ve bu sebeple de kendisine dördüncü feleğın izzeti karşısında itaatle eğildiği, öyle şanlı ve şerefli birisi ki, katında başka şeref sahiplerinin şerefi işe yaramaz, onun ihsanı olmadan başka ihsanlar fayda vermez; ancak onun hizmetinde bulunmak şeref kazandırır; öyle bir kahraman oğlu kahramandır ki, konuşma sırasında onun ve bahtiyar ceddinin zikri geçtiğinde, karihalar şu doğru söz ve yepyeni şür gelir:

Dediler ki, Ebü’l-Feth Osman’ın neslindedir. Dedim ki, Hayır hatır, ömrüme yemin ederim ki, ancak Osman onun neslindedir.

Gerçi nice babalar vardır ki, şeref sahibi oğlu ile adı yücelmiştir.

Nasıl ki, Adnan’ın adı Resulullah ile yükseldiği gibi.

Emir’ül-mü’minin, imam’ül-müslimin, gazi ve mücahidlerin seyyidi, Rabb’ül-alemin olan Allah’ın teyidine mazhar, Samed, Müheymin ve Mennan olan Allah’a güvenen, saltanat, hilafet, devlet, dünya ve din semasının güneşi Ebu’l-feth ve’n-Nasr Sultan Muhammed Han- Allah Sübhanehu mülkünü ve saltanatını ebed’ül-abada kadar baki kılsın, fazl u ihsanı ile onun yardımcılarının ve destekçilerini, Allah yer yüzüne ve üzerinde bulunan her şeye varis oluncaya kadar ki, O, en hayırlı varistir, aziz ve galib eylesin, onun din yolunda hakkıyla cihad eden büyük baba ve dedelerine mağfiret eylesin; özellikle onların arasından onun hüşyar babası büyük ve şevketli sultan, Arap ve Acem’in meliklerinin efendisi; yeşil kılıcı ile sarıoğullarının boyunlarını kıran; kırmızı ve siyah olanlara gönderilen Peygamber’in dinini teyid eden; “Şüphesiz Allah adalet ve iyilikle emreder” (Nahl, 90) nassının emrine uyan Murad Han babası büyük, bahtiyar, şehid, mağfûr, hayırları kabul edilen, şerefli ve Allah tarafından teyid edilen Sultan Muhammed’e ziyade rahmet ve mağfiret eylesin.

Bu mücahid ve yüce Sultan Hazretleri -Alemlerden onun yüce gölgeleri kalkmasın, harpler ona eğerini düşürtmesin, dünya ona firak acısını tattırmasın- Din-i Mübin’i bazen kılıç ve oklarıyla ve bazen de hüccet ve burhan ile teyid etmekte; Rabbinin yoluna hikmet, güzel mev’ize, en güzel ve en layık bir metod olan mücahede ile davet etmektedir. Buna en büyük delillerden biri, onun Allah adalet ve merhametinin gölgesini ebedileştirsın, hilafet ve saltanatının şerefini kat kat artırırsın daha ewel küfür, küfran, zulüm ve udvan ile dolu olan ve Kostantiniyye denilen kale gibi şehri feth etmesidir ki, daha

ewel bu şehirde sakin olan kafirler, Allah'ın hak davetine icabet etmeyen, mü'min olmayan, Müslümanlara kendi elleriyle ve ita'at ederek cizye vermeyen, Müslümanlara savaş ve cidal yoluyla ta'arruz eyleyen, şehirlerde ve kullar arasında anarşi çıkarmak için tedhiş estiren ve de daha ewel şok sayıda melikler ve sultanlar fethine teveccüh etmesine rağmen onlara fethi mümkün olmayıp elleri boş döndükleri beldelerinin kale gibi oluşuna ve kalelerinin ve surlarının sağlamlığına güvenen ve bundan kuvvet alan şımarık kimselerdi. Böyle bir beldeyi fetih gibi büyük bir nimet, çok azametli bir ihsan, yüce bir zafer, şerefli ve yüksek bir mertebe ve Allah tarafından yerilen böyle değerli bir mevhibe, Allah'ın büyük bir fazlı ve azametli bir feyzidir. Allah, bu feyzini ve fazlını, mü'minlere karşı şefkatli ve merhametli olan bu Sultan'a tahsis eylemiştir. "fazl u ihsân Allah'ın elindedir; dilediğine ihsan eder; Allah büyük fazl u ihsân sahibidir. (Al-i imran, 3/73)".

Sonra bu beldenin fethi, şeri'atın mahiyetini, sünnetin ruhunu, canların kanlarını, mallarını nemalarını, haremelerin ırzını ve namusunu koruyacak özelliklere sahip bir fetihdir. Allah, bu fetihle, bütün Müslüman beldelere yeniden yaratılmış gibi yeni bir ruh ihsan eylemiş; insanlar bu fethin uğurlarıyla yeniden taze bir hayat bulmuşlardır.

Bu feth-i mübin -Allah'a hamd olsun- ilahi bir lütuf olarak bu büyük şanlı Sultan'a nasib olunca, -Allah, devlet çadırının iplerini devam ve ebediyet kazıklarına bağlasın, onun yükseliş günlerini kemal ve tamamiyet ile beraber kılsın ve de onun haşmetli günlerini zeval ve çöküşten muhafaza eylesin- ki, bu fetih karşısında sadece bir olan Allah'a hamd ederiz ki, va'dinde sadık çıkmış, kuluna nusret vermiş, askerini galip ve düşmanlarını tek başına mağlup ve perişan eylemiştir, feth-i mübinden hemen sonra, küçük cihaddan büyük cihada dönmüştür. Nefsin güzel ahlak ile tehzi ve nefsin kuvvelerinin te'dibi demek olan büyük cihad, asıl zor ve acı olandır. Fetihden sonra Sultan-ı A'zam, feth edilen beldede bulunan çok sayıda kiliseyi, tevabii ile birlikte, biraz sonra geleceği üzere, şer' -i şerife uygun ve sahih bir tarzda vakıf yapmıştır.

Bu hayra tahsis edilen yerlerden biri, Kostantiniyye beldesinin içinde bulunan, saltanat için ibka olunan Kal'a-i Sultaniye-i Cedide'ye (Yeni Saraya) yakın yerde bulunan ve çok büyük ilahi teyidlerle müeyyed olan Kostantiniyye fatihinin manevi gölgesinde, yüksek meziyetler ve mevhibelerle çepeçevre sarılan ve Ayasofya diye isimlendirilen nefis kilisedir.

Sınırları: Ayasofya Kilisesi, doğudan, Yeni Kal'a'nın suruna bitişik Sultanın kendisi için ayırdığı boş arazi-i sultaniye ve Kenise-i Sultani ile sınırlıdır; kible cihetinden, umumi yol ile (tarik-i am),

Ahmed² bin İsmail'in binası, Musa bin İlyas'ın binası, azadlı kölelerinden Yusuf bin Abdullah'ın binası ve Hasan bin Ahi Mahmud'un binasına bakmaktadır; batıdan, adı geçen Ayasofya Camii imamının oturması için tahsis edilen ve vakf-ı sultani olan menzile, Terzi Ali bin Hamza'nın binasına, Dellal Mustafa bin İshak'ın binasına ve eskiden Kenise-i Sultani

2. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi Başkanlığı'nda bulunan orijinal Vakfiye bu noktadan itibaren başlamaktadır.

Ayasofya Vakfiyesi

olup da fetihden sonra saatçi Hamza Bali bin Hacı Muhammed'in oturduğu binaya bakmaktadır; kuzeyden, Ayasofya ile Tetimme-i Ayasofya adı yerilen medrese arasında bulunan üstü örtülü umumi yola ve Sultan Muhammed Han bin Sultan Bayezid Han'ın - Allah kabirlerini hoş eylesin- kızı Selçuk Hatun 120 mülkü ile sınırlıdır.

Bunlardan biri de, Kostantiniyye'de, Mevlana Zeyrek Mahallesi denilen mahallede bulunan ve Zeyrek Camii adı yerilen kilisedir ki, doğudan taraf-ı saltanat için tahsis edilen boş arazi; kible tarafından umumi yol; batıdan Zeyrek Medresesi Odaları denilen hücrelerin sahnı ve kuzeyden ise, zikredilen odaların bir kısmı ile sınırlıdır. Fatih bu kiliseyi içinde cum'aların ve cemaatle beş vaktin kılındığı bir mescid haline getirmiştir.

Bunlardan biri de, Darü'l-Feth Galata'da, İskele Kapısı'na yakın Hacı Hamza Mahallesi'nde bulunan kilisedir ki, Hristiyanlar nezdinde Mesadomenko Kilisesi diye bilinmektedir ve kuzeyden ve doğudan umumi yol, kible tarafından özel yol, doğudan Cendercioğlu diye bilinen Hoca Muhyiddin bin Hoca Şemseddin'in mülkü ve Dershane demekle meşhur bahçe ve Nakışlı Kilise dedikleri kilise ile sınırlıdır.

Bunlardan birisi de Kostantiniyye tevabi'inden Silivri diye bilinen kal'a içinde bulunan kilisedir ki, doğudan Tüccar Nasuh bin İlyas mülkü, kuzeyden Kadi Kasım oğlu Musa Çelebi mülkü, batıdan ve güneyden umumi yol ile sınırlıdır.

Ebül-Feth Muhammed, zikredilen bu dört kiliseyi, içinde cum'aları ve cemaatle beş vakit namazın kılındığı, ibadet ve ta'at ile sa'adet-i ebediyenin elde edildiği mescidler haline getirmiştir.

Bunlardan biri de, Kostantiniyye içinde Eski İmaret diye adlandırılan mahallede bulunan Eski İmaret Kilisesi'dir ki, doğudan taraf-ı saltanat için terk edilen boş arazi, kible tarafından ve kuzeyden Eski İmaret Odaları diye bilinen hücreler ve batıdan da zikredilen hücreler arasında bulunan boş sahnı ile sınırlıdır. Ebu'l-feth Muhammed, bu kiliseyi de içinde beş vakit namazın kılınacağı mescid haline getirmiştir.

Bunlardan biri de, yine Kostantiniyye'nin içinde yer alan ve Kalenderhane diye bilinen kilisedir ki, yerinin şöhretinden dolayı, tarif ve tahdidden müstağnidir. Burayı, fakirlere, yoksullara, şehre gelen giden misafirlere vakıf olarak tahsis etmiştir.

Bütün bunlardan sonra, çok sayıda fazilet ve kemalinden çok az bir kısmına yukarıda işaret olunan bu meşhur büyük Emir Allah saltanatını bütün insanların toplanacağı ve bir araya geleceği kıyamet gününe kadar ebedileştirsün sadece ve sadece Allah rızasını gözeterek, sevabını dileyerek ve O'nun azabının eleminden kaçabilmek ümidiyle, Kostantiniyye şehrinin ortasında, şu anda Yeni Cami Mahallesi diye bilinen yerde, binası yüksek, temelleri görülmemiş şekilde muazzam, duvarları sağlam, sanat güzelliğinde ve sağlamlıkta kemal noktasına ulaşmış, camilerde bulunması gerekli her şeyi içinde bu-

lunduran, içinde gönüllerin arzuladığı gözlere zevk veren ve dinleyenleri doyuran her şey bulunan, şehirlerdeki mescidler arasında bedenlerin temel a'zaları gibi yer tutan, tarif ve tahdiden müstağni bir cami daha inşa eylemiştir.

Bu mescidin çevresinde sekiz medrese (Medaris-i Semaniye) inşa buyurmuşlardır ki, bu medreselerin her bir köşesi, yüksek bir cennet ve devamlı sümbüllenen bir bahçe gibidir. Kim bu bahçelere fazilet ve ilim kazanmak isti'dadı ile girerse, O memnu ve mesrur bir hayata girmiş olacaktır ve kim ki fitratındaki ve kabiliyetindeki eksiklik sebebiyle bu medreselere giremezse, onun barınacak yeri yoktur, sonu uçurumdur.

Bu yüksek seviyedeki sekiz medreseden her birinin arkasına da, onlardan daha küçük olan ve Tetimme diye adlandırılan birer medrese daha inşa eylemiştir ki, bunlar tamamıyla insanlar arasında çok meşhur olduğundan tarif ve tahdiden müstağnidir. Nasıl meşhur olmasınlar ki, mesele dağın tepesindeki ateşten daha belirgindir.

Zikredilen Yeni Cami'nin batı tarafında, Sahn-ı Seman denilen yüksek medreselerin müderrislerine ve buralarda sakin olan talebelere vakfedilmiş vakıf kitapların muhafaza edileceği bir mahzen daha bina etmişlerdir.

Bu kal'a gibi olan şehirde - bu şehir, saltanatının ve şahsiyetinin büyüklüğünün hulleleri vakar ve sükunet ile süslenmiş olan Fatih'in gölgesi altında, bütün güzellikleri ve süsleri ile çevrelenmiş olarak varlığını devam ettirsin- iki geniş ve yüksek bina daha inşa eylemiştir.

Bunlardan biri, hastalar için teşkil olunan Dârü's-Şifâ'dır.

Burası o kadar güzel bir binadır ki, oraya giren sevdiği ve istediği her şeyi içinde bulabilir. Havası güzel, suyu tatlı, binası narin ve latif, içindeki görevliler sevimlidir. Burada içinde insanlar için her şifanın bulunduğu türlü türlü meşrubat ve ayaktan başa kadar bütün hastalıklara sıhhat verecek her türlü ilaç bulunmaktadır.

Kalitede, değerde, güzellikte ve sevimlilikte Dârü's-Şifâ binasına mümasil bir diğer bina da, Kostantiniyye şehrine gelecek misafirlerin konaklaması için tahsis edilen Daru'z-Ziyafe'dir.

Bu iki binadan birincisi, Daru's-Şifa diye adlandırılmıştır, ikincisi de imaret-i Sultaniye diye isimlendirilmiştir. Bunlar çok meşhur olduğundan iki kardeş gibidirler ve bu sebeple tarif ve tahdiden müstağnidirler.

Ve daha sonra Kule-i Cedide dedikleri Rumelihisarında, insanları burada Cuma ve beş vakit namazı kılmaları için bir cami ve mescid inşa buyurmuşlardır.

Daha sonra, bu zikredilen mescidler, hangahlar ve medreselerin imar ve inşası tamamlandıktan sonra, Yüce Sultan Haz-

Ayasofya Vakfı

retleri, Saltanatı, teyidatı sübhaniyye ile ile'l-ebed devam eylesin- bunlardan her birini, sırf Allah rızasını tahsil ve "Allah'a kalb-i selim ile gelenler dışında, malın mülkün ve evlâdın asla fayda vermeyeceği günde" ebedi Cennet nimetlerine kavuşmak ümidiyle, ehil olanlara, şer'i hükümlere uygun ve sahih bir surette vakıf, kesin, lazım ve vazgeçilemez bir tarzda tasadduk eylemiştir. Yaptığı bu vakıf ve tasadduk, işlemi geçerli kılacak bütün şartları haiz olduğu gibi, vakıf işlemini bozacak hallerden ve bozucu şartlardan da uzaktır.

Kadı da, bunun üzerine yapılan vakfın, şer'-i şerif-Şari'ine en faziletli salatlar ve en mükemmel tahiyatlar olsun- ve din-i mübin-i İslâm'daki hükümlere uygun olarak, geçerliliğine ve bağlayıcılığına (sıhhatine ve lüzumuna) karar vermiştir.

Mescidler, bütün Müslüman kadın ve erkekler ile mü'min kadın ve erkeklere; hangahlar ise, bunlardan Daru's-Şifa diye adlandırılan Müslüman ve mü'minlerden tedavisi mümkün bir hastalığa mübtela olmakla tedaviye muhtacı olanlara; imaret-i Sultaniye diye adlandırılan kısım şehre gelip giden Müslüman misafirlere vakfedilmiştir.

Yüksek medreseleri, şer'i ve akli ilimlerden istifade edebilecek ve burada kalacak olan talebeler ile akli ve nakli ilimlere vakıf olup da tedris ve talim sırasında medreselerde hazır bulunması gereken müderrislere vakf eylemiştir.

Küçük medreseleri ise, yüksek medreselerde sakin olan talebelerden istifade edeceklerine vakf eylemiştir. Allah vakfeden mümaileyhe en güzel şekilde ihsanda bulunsun, hasenatını en güzel tarzda kabul eylesin, gizli ve açık işlediği bütün salih amellerini en hayırlı şekilde mükâfatlandırın.

Daha sonra, vakfeden, -Allah mülkünü ve saltanatı bakileştirsün, fazl u ihsan ile onun yardımcıları ve destekçilerini aziz kılsın-, bu hüccet-i şer'iyede ve dini vesikada yani vakfiyede zikredilen mescidler, hangahlar ve medreselere, biraz sonra zikredilecek olan emlakı, akarları, köyleri (kura), değirmenler, tarlalar, otlaklar, menziller ve saire vakıf ve tasadduk eylemiştir.

Vakfedilen Köyler ve Tarlalar (Kul'a ve Mezari'-i Mevkufe ki, Arazi-i Mevkufe diye de bilinir ve tahsisat kabilinden vakıflardır.)

Bunlardan biri, Silivri adıyla bilinen kal'anın tamamıdır ki, bütün tevabî ve levahıkı ile ve irtifak hakları ile birlikte vakfedilmiştir,

Biri dahi, Tekfur Dağı'nda bulunan Banatos adlı köydür.

Biri dahi, Tekfurdağı'na bağlı Rados isimli köydür.

Biri dahi, Çorlu Nahiyesine bağlı Ereğli isimli köydür.

Biri dahi, Kırkkilise Nahiyesine bağlı İskoplos isimli köyün tamamıdır ki, buna bitişik olan ve herkesçe bilinen dört köy de vakfa dâhildir. Bunlardan birisi, Kara Hamza Köyü, ikincisi Seviler Köyü, üçüncüsü Hemşehri Köyü ve dördüncüsü ise Malkoçlu Köyü'dür.

Biri dahi, Kırkkilise Nahiyesine bağlı Pedra Köyü'dür.

Biri dahi, Kırkkilise Nahiyesine bağlı Ereğlice Köyü'nün tamamıdır ki, ona bağlı olan Bektaşlı Köyü ve Kara Kurşunlu Köyü de vakfa dahildir.

Biri dahi, Kırkkilise Nahiyesi'ne bağlı Koyun Kafiri Köyü'nün tamamıdır,

Biri dahi, Kurtcuğaz Viranı Müsellemligi diye bilinen arazi ile birlikte Vize Nahiyesi'ne bağlı Ahmed Beğ Köyü'dür.

Biri dahi, Vize Nahiyesi'ne bağlı ispatla Köyü'nün tamamıdır ki, ona bağlı olan Kara Yahya Müsellemligi denilen köy de vakfa dahildir.

Biri dahi, Vize Nahiyesine bağlı ve biri Kurbağa Reis ve diğeri Aşağı Çeltikçi diye iki ismi bulunan köyün tamamıdır.

Biri dahi, Vize Nahiyesi'ne bağlı ve biri Sucuk Dere ve diğeri Kayaklı diye iki ismi bulunan köyün tamamıdır.

Biri dahi, Vize Nahiyesi'ne bağlı, adı geçen Sucuk Dere'ye bitişik Gönç Çiftligi denilen arazidir.

Biri dahi, Vize Nahiyesi'ne bağlı Fekle Köyü'nün tamamıdır.

Biri dahi, Çorlu beldesinin mahallelerinden gayr-i müslimlerin sakin olduğu kefere mahallesidir ki, bu mahalleye tabi Çeribaşı Çiftligi denilen arazi de vakfa aittir.

Biri dahi, Çorlu Nahiyesi'ne bağlı Cando Köyü'dür.

Biri dahi, Çorlu Nahiyesi'ne bağlı Papaslık Köyü'nün tamamıdır.

Biri dahi, Vize Nahiyesi'ne bağlı Serakine Köyü'nün tamamıdır.

Biri dahi, Vize Nahiyesi'ne bağlı Hasboğa Köyü'nün tamamıdır ki, ona bağlı olan Cepçi Çiftligi de vakfa dahildir.

Biri dahi, Kırkkilise Nahiyesi'ne bağlı, biri Dolya ve diğeri Korucu olmak üzere iki ismi bulunan köydür.

Biri dahi, Kırkkilise Nahiyesi'ne bağlı biri Yond Oğları ve diğeri Hıdırcı olmak üzere iki ismi bulunan köydür.

Biri dahi, Sofiler diye bilinen köydür ki, Vize Nahiyesi'ne bağlı olup bir diğer adı da İsa Çiftliği'dir.

Biri dahi, Vize Nahiyesi'ne bağlı Örenlü Köyü'nün tamamıdır."

Biri dahi, Vize Nahiyesi'ne bağlı Kabanos Köyü'nün tamamıdır'.

Biri dahi, Vize Nahiyesi'ne bağlı Çakanhoru Köyü'nün tamamıdır.

Biri dahi, Hayrabolu Nahiyesi'ne bağlı Brafça Köyü'nün tamamıdır.

Biri dahi, Pınarhisar'ında bulunan Çeltüklük denilen ark ile Burgos'da bulunan arktır.

Biri dahi Vize'ye bağlı Klavrı Köyü'nde bulunan Başağa Çeltükçi denilen çiftliktir.

Bütün bunlar, kırk aded akar eylemektedir; bazıları tahdid ve tarifden müstağnidir; bazılarının sınırları, yukarıda zikredilen mescid ve hangahlara vakfedilen emlakın bütün ayrıntılarının kaydedildiği Evkaf defterinde zikredilmiştir.

Vakıf Çarşılar (Esvak-ı Mevkufe)

Vakıf akarlardan biri Bezzazistan'dır ki, Bezzaziye Dükkânları denir. Kostantiniyye şehrinin -Her türlü beladan ilel-ebed mahfuz kalsın- içinde merhum Mahmud Paşa imareti'nin yakınında, Çabr Ağa Mescidi Mahallesi'nde bulunmaktadır. 118 sandığı müstemil olup kendisine bitişik olan dükkânları, içinde bezzazların, takyecilerin ve terziler ile benzeri diğer esnafın oturduğu çevrede bina edilmiş dükkânları ve de Bit Pazarı denilen dükkânlar bu Bezzazistana tabidir. Dükkânların tamamı 849 adeddir. Sınırları da adı geçen Evkaf Defteri'nde zikredilmiştir.

Bunlardan biri de Sultan Pazarı diye isimlendirilen Suk-ı Kebir yani Büyük Çarşı'dır ki, inşa buyurdıkları Yeni Cami'nin yakınlarında ve Kostantiniyye şehrinin -her türlü rezil ve aşağılık şeylerden korunsun ve her türlü fazilet ve meziyetle bezzazistanın ortasında bulunmakta; çevresi medreselerle çevrilmiş olup çok sayıda hücreleri ve dükkânları içinde bulundurmaktadır. Bu çarşıdaki dükkânların sayısı, 286 aded ve hücrelerin sayısı ise 33 adeddir.

Bunlardan biri de, yine Kostantiniyye'de Mahmud Paşa Dükkânları denilen Pazardır ki, merhum Mahmud Paşa imaretinin yakınında bulunmaktadır. Bu çarşı, üç blok halindedir; bir kısmı diğerine mukabildir. Bu dükkânların arkasında ve çevrelerinde bulunan dükkânlar da vakfa tabidir. Tamamı 265 dükkandır ve sınırları Evkaf Defterinde kayıtlıdır.

Bunlardan biri de yine, Kostantiniyye'de, Saraçlar Çarşısı dedikleri pazardır ki, Canalıcı Kilisesi Mahallesi'nde bulunmaktadır ve bu çarşı pest bir mahalde bulunmakla bir gayri mahalle düşmüştür. 110 dükkanı muhtevi olup bunlarda saraçlar oturmaktadır.

Vakıf Hanlar (Hanat-ı Mevkufe) Misafirler için Vakfedilmiştir

Bunlardan biri Han-ı Sultanî'dir ki, alt ve üst katlar şeklinde 98 hücreyi müstemildir. Kostantiniyye'de Bey Kervansarayı diye bilinmekte ve Mahmud Paşa Hamamı yakınında, Daye Hatun Mescidi Mahallesi'nde bulunmaktadır. Etrafında bulunan 42 aded dükkân da bu hana bağlıdır.

Bunlardan biri de, Bodrum Kervansarayı demikle bilinen handır ve Konstantiniyye'de Eski Saray denilen Saray-ı Amire-i Sultani civarında bulunmaktadır. Üst ve alt kat şeklinde 31 hücreyi müstemildir. Duvarına bitişik olan 14 bab dükkan ve haricinde kervansaraya bitişik olarak bulunan 9 bab hücre de mezkur vakfa bağlıdır.

Bunlardan biri de, yine Kostantiniyye'de Kalealtı Mahallesi'nde bulunan ve Yemiş Kapanı adıyla bilinen handır. Alt katta 11 mahzeni ve üstte ise 16 hücreyi müstemildir. Ayrıca hana bitişik olan 16 dükkan da vakfa aittir.

Vakıf Hamamlar Adı geçen imaretlere vakfedilen Hamamat-ı Mevkufe

Bunlardan biri, İskeleye yakın olan Kalealtında bulunan hamamdır.

Biri de, Alaca Hamam demikle marufdur.

Biri de, Yahudiler Hamamı diye bilinmektedir.

Biri de, Sinan Paşa Hamamı diye marufdur.

Biri de, Alaca Hamamı diye marufdur.

Biri de, Sırt Hamamı diye bilinmektedir.

Biri de Ahmed Paşa Hamam diye marufdur.

Biri de, Kazasker Hamamı diye marufdur.

Biri de Merhum Mehmed Paşa Mahallesi'nde bulunan Mehmed Paşa Hamamıdır.

Biri de, Azebler Hamamı diye bilinmektedir.

Biri de, Balat Kapısı diye adlandırılan hamamdır.

Biri de, Çavuşbaşı Hamamı diye bilinmektedir.

Biri de, Kulle Hamamı diye marufdur.

Biri de, yukarıda zikri geçen Yeni Cami'nin yanında bulunan hamamdır.

Bütün bu hamamlar, tamamen Kostantiniyye'nin içinde bulunan hamamlardır.

Galata'da bulunan vakıf Hamamlar ise şöyledir:

Bunlardan biri Bakırcı Süleyman Mahallesi'nde bulunan ve Direklice Hamam dedikleri hamamdır.

Biri de, Cami Mahallesi'nde, bulunan hamamdır.

Biri de, Tophane Kapısına yakın Karaköy Mahallesi'nde bulunan hamamdır.

Diğer Vakıf Akarlara Gelince;

Bunlardan bir kısmı Kostantiniyye'de ve bir kısmı da Galata'da bulunmaktadır.

Kostantiniyye'de bulunan vakıf akarlar

Bunlardan biri, Saraçlar çarşısı yakınında, Üstad Ayas Mescidi Mahallesi'nde bulunan ve Beylik Dükkânlar diye bilinen 35 dükkândır.

Biri de, yine Üstad Ayas Mescidi Mahallesi'nde Kazasker Dolabı diye bilinen dolap yanında bulunan 8 dükkândır.

Biri de, acemi yeniçerilerin meskeni olup, Eski Odalar diye bilinen mekâna yakın birbirine bitişik 10 dükkândır.

Biri de, Kazasker Hamamı diye bilinen hamamın yakınında, yer alan 11 dükkândır.

Biri de, Künfoz (Kinigos) Kapısı çarşısında bulunan 22 dükkândır.

Biri de, deniz sahilinde ve kale dışında bulunan ve debbağlar sakin olmakla Debbağhane diye bilinen 27 dükkândır.

Biri de, denize yakın bir mahalde ve Silahhane diye bilinen 32 dükkândır.

Biri de, Ayasofya diye bilinen eski Büyük Cami Çarşında (Suk-ı Cami'-i Kebiri-i Atik) bulunan 39 dükkândır.

Biri de, Ayasofya Mahallesi'nde, zikr olunan Ayasofya çarşısına yakın iki zemin kat ev ile çevresi duvarla çevrilmiş bir ön bahçeyi havi (muhtevî) bir bab menzildir.

Biri dahi, zikredilen Ayasofya Camii'ne bitişik 25 bab menzildir ki, dokuzu kuzey duvara ve geriye kalanı da kible duvarına bitişiktir.

Biri dahi, yine Ayasofya Mahallesi'nde, üç aded zemin kat ile üstü odalı bir dükkânı da şamil olan bir bab menzildir.

Biri de, yine Ayasofya Mahallesi'nde, bulunan ve birbirine bitişik vaziyette olan üç dükkândır.

Biri de, yine Ayasofya Mahallesi'nde, kuzey taraftan Tak-ı Sultani diye bilinen kemerin yanında bulunan karşılıklı olarak inşa edilmiş 17 aded yeni dükkândır.

Biri de, Yeni Kal'a'ya yakın bir yerde, Yeni Kapı civarında, Elvanoğlu Mescidi Mahallesi'nde bulunan 4 dükkândır.

Biri de, Karakadı Mahallesi'nde bulunan iki zemin kat ve iki üst kat evi müştemil menzildir.

Biri de, Orea (Orye) Kapısı Mahallesi'nde bulunan bir dükkândır. Biri de, Edirneli Yahudiler Mahallesi'nde bulunan ve Boyahane diye bilinen dükkândır.

Biri de, yine adı geçen mahallede ve Fildamı dedikleri mevzi civarında bir fırın ve bir anbarı müştemil menzildir.

Biri de, Balıkpazarı Mahallesi'nde, bulunan ve birbirine bitişik olan 10 dükkândır,

Biri de, adı geçen mahallede, Balıkpazarı Kapısının yakınında bulunan bir dükkândır,

Biri de, Balıkpazarı Kapısında bulunan ve mutasarrıfına aylık kira (müşahere) tayin edilen beş parça arazidir

Biri de, Karışems Mahallesi'nde bulunan ve bir zemin kat ve bir muhavvata (duvarla çevrili ön bahçe) yı müştemil bir bab menzildir.

Biri de, Mehmed Paşa Mahallesi'nde, Mevla Hoca Hayreddin Mescidi yakınında bulunan menzildir.

Biri de, merhum Hızır Beğ Çelebi Mescidi Mahallesi'nde bulunan birbirine bitişik üç dükkândır.

Biri de, Un Kapısı Çarşısında bulunan birbirine bitişik üç dükkândır.

Biri de, yine aynı çarşıda ve Hacı Sinan Karamani'nin mülkü civarında bulunan birbirine bitişik iki dükkândır.

Ayasofya Vakfiyesi

- Biri de, yine aynı çarşıda, Hacı Sinan Karamani ile Hacı Osman mülkü yakınında bulunan birbirine bitişik iki dükkândır.
- Biri de, yine aynı çarşıda bulunan bir başka dükkândır.
- Biri de, yine aynı çarşı yakınında ve Mercan Ağa'nın mülkü civarında bulunan zemin kat menzildir.
- Biri de, 35 aded menzildir ki, deniz sahilinde ve kal'a dışında inşa olunmuştur, Balıklığı diye bilinmekte ve Cebe Ali Kapısı, Gün Kapısı ve Künfoz kapılarının mukabilinde yer almaktadır,
- Biri de, Silivrikapı civarında bulunan zemin kat bir menzildir
- Biri de, Mustafa Paşa Hamamı yakınında, Aya Manastırı dedikleri yerde bulunan 12 aded hücredir.
- Biri de, Yeni Kal'a yakınında, Nevbethane Mahallesi'nde bulunan bir aded dükkândır.
- Biri de, Hoca Üveys Mahallesi'nde, Hoca İbrahim mülküne bitişik bir değirmendir,
- Biri de, aynı mahallede, bulunan ve dört sınırı Hoca Üveys mülküne ulaşan bir değirmendir.
- Biri de, Hacı Üveys Mahallesi'nde, Pir Mehmed bin Küçük Hacı mülküne bitişik, bir zemin kat ve bir üst katı müştemil bir menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede ve Mahzenci Sungur mülküne bitişik bir aded evdir.
- Biri de, Edirneli Yahudiler Mahallesi'nde, Yahudi Arslan'ın mülküne bitişik bir zemin katı ve üzerinde bir odayı müştemil bir menzildir
- Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Musa bin Bayram'ın mülküne bitişik bir zemin katı ve üstünde bir odayı müştemil menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede ve Orea (Orye) Kapısı yakınında bulunan bir aded dükkândır.
- Biri de, yine aynı mahallede ve Yahudiler Hamamı'nın yakınında bulunan, bir zemin kat ve bir üst katı müştemil bir menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Arslan Ranbo'nun mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Mordohay'ın mülkünün yanında bulunan zemin kat bir evdir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Şamuel'in mülkünün yanında bulunan zemin kat bir evdir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Kayde Hanımefendi'nin mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve üzerinde de bir odayı müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Bor Senyör El-Efrençi'nin mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve dükkânı müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Mevlana Âlim Fazıl Molla Gürani Hanı'nın yakınında bulunan umumi yola bitişik bir zemin katı müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Yakub bin Musa'nın mülkünün yanında bulunan bir dükkândır.

Biri de, yine aynı mahallede, bulunan iki zemin katı ve üzerinde de iki üst katı müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi İlyas bin Musa'nın mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve üzerinde de bir üst katı müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Kostra Hanımefendi'nin mülkünün yanında bulunan iki zemin katı bulunan bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Hablos'un mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve üzerinde de bir odası müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Nişastacı Yusuf'un mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Arhondise Hanımefendi'nin mülkünün yanında bulunan bir zemin katı müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Arslan Kösec'in mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve üzerinde de bir odası müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Musa bin Bayram'ın mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi İstağdiya Hanımefendi'nin mülkünün yanında bulunan bir zemin katı müstemil bir

menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Fildamı denilen yere yakın bir zemin katı ve üzerinde de bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Panorya'nın mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Fildamı denilen mevziye yakın Yahudi Arhondisiyye Hanımefendi'nin mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve üzerinde de bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Musa bin İlyas'ın mülkünün yanında bulunan bir zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Hristiyan Komnati mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Hristiyan Marmara mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Fildamı denilen yerde Yahudi Tabib Musa'nın mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Hristiyan Androniko mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Hristiyan Angeline Hanımefendi'nin mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Kazal mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Hristiyan Androniko mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Esbadiye Hanımefendi'nin mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir. Biri de, yine aynı mahallede, Selahi İlyas mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Balıkpazarının yakınında, Hristiyan Makromali mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Balıkpazarının yakınında, Yahudi Konorti mülkünün yanında bulunan bir zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Öküz Damı Kilisesinin yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi İlyas Zebano mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, Burgos'lu Halil Paşa Mahallesi'nde Yahudi Havrası yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Kostra Hanımefendi'nin mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Mesasiye mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Yusuf mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Davud mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, İbrahim mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Efrayim mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Doktor İlyas'ın mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede bulunan birbirine bitişik iki dükkândır.

Biri de, yine Bozahane Mahallesi'nde, Zindan'a yakın bir yerde bulunan ve Bozahane diye bilinen bir dükkândır.

Biri de, yine aynı mahallede, adı geçen Bozahane dükkânına bitişik zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Umumi Yolun yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi İlya'nın mülk binasının yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Yuhanna mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi İsmail mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Elkana Erni mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi İlyas mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Ayasofya Vakfiyesi

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Bonoporto mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Muezzin Hasan Fakih mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Arap Abdurrahman mülk binasının yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, İmam Musa Fakih'in mülk binasının yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir. Biri de, yine aynı mahallede, Hacı Halil Mescidi'nin yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Şerbetçi Kenan mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir muhavatayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Hacı Seydi mülkünün yanında bulunan bir zemin katı, bir üst katı ve bir muhavatayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Silahi İshak mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, Acemoğlu Mahallesi'nde Yemiş Kapanı diye bilinen hanın yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Şamuel'in mülkünün yanında bulunan birbirine birbirine bitişik üç evdir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Yakub mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik 4 evdir.

Biri de, yine aynı mahallede, zemin katları ve üst katları müştemil birbirine bitişik 7 menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Ya'ko mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Tabib Avrahim mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Ron mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Davud mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Saltıl mülkünün yanında bulunan zemin katları ve üst katları müştemil, birbirine bitişik 5 menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Hayim mülkünün yanında bulunan her biri zemin katı ve üst katı müştemil olan birbirine bitişik 4 menzildir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

Biri de, yine aynı mahallede, Acemoğlu Kızı Hacı İslam Hatun diye bilinen hanımefendinin mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik iki zemin katı müştemil menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Aziz mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Nesan mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Musa mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Ya'ko mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, mukata'at arazisi diye bilinen, Ka'lanın haricinde Orea (Orye) Kapısının hizasında Ağaç Pazarı diye adlandırılan mevzide bulunan yedi parça boş arazidir.

Biri de, Küçük Hacı Mescidi Mahallesi'nde Sinan-ı Saydelani mülküne bitişik ve Han-ı Sultani'nin yanında bulunan zemin katı ve üstünde bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Oğlan Sevice demekle ma'ruf Nasuh'un mülkünün yanında bulunan zemin katı ve üstünde bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Muhammed Mıkrazi mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Karı Bula mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, Kostantiniyye'de Çelebioğlu Mescidi Mahallesi'nde Hacı Safiye Hatun mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, Daye Hatun Mahallesi'nde bulunan bir aded değirmendir.

Biri de, Kostantiniyye'de Çelebioğlu Mescidi Mahallesi'nde Çelebi Oğlu Vakfının yanında bulunan bir aded dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Musa Çelebi mülkünün yanında bulunan zemin katı ve üstünde bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede Yahudi Musa mülkünün yanında bulunan zemin katı bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, İznik'li Ramazan mülkünün yanında bulunan bir aded değirmendir.

Biri de, yine aynı mahallede, Ankaralı Hamza mülkünün yanında bulunan zemin katı ve üstünde bir odayı müştemil bir

menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Yusuf mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi İlyas mülkünün yanında bulunan zemin katı ve üstünde bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı beldede ve Kara Şems Mahallesi'nde Yahudi Yahya mülkünün yanında bulunan zemin katı ve üstünde bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Perto mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik üç menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Sarana Hanım'ın mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Bozahane'ye bitişik bulunan bir kilisedir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Sameriya mülkünün yanında ve Kale altının yakınında bulunan, birbirine bitişik iki zemin katı müştemil menzillerdir.

Biri de, yine aynı beldede, Hacı Timurtaş Mescidi Mahallesi'nde Kale altının yakınında, Kasap Hacı Ali bin Timurhan mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Bakkal Hacı Ahmed mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Topçuoğlu mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Paşa Bali mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Kimya Hatun mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Kürkçü İsmail mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik her biri bir zemin katı ve bir üst katı müştemil 5 menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Bazarbaşı diye bilinen Yunusun mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Üstad Harrat Kemal'in mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir

menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, merhum Murad Paşa Vakfının yanında bulunan birbirine bitişik 9 hücredir.

Biri de, yine aynı beldede, Hoca Hamza Mescidi Mahallesi'nde Kasap Yusuf bin Çağatay mülkünün yanında bulunan bir aded değirmendir.

Biri de, yine aynı beldede, Hacı Timurtaş Mescidi Mahallesi'nde, Kalealtının yakınında, Umumi Yol ve Kasap Hacı Ali bin Timurhan mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik 13 babı müstemil hücrelerdir.

Biri de, yine aynı beldede, Bakırlar çarşısında Yahudiler Havrasının yanında bulunan birbirine bitişik 6 dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda Vakf-ı Sultani'nin yanında bulunan bir dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda merhum Murad Paşa Vakfının yanında bulunan bir aded dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda Hacı Timurtaş mülkünün yanında bulunan üç hücreye müstemil bir menzil ve 4 dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Durmuş Anası mülkünün yanında bulunan üç hücre ve 11 dükkanı müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı çarşıda, merhum Murad Paşa Hanın yanında bulunan birbirine bitişik 9 dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Ali el-Kirdi. (Maymun Ali) mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik 7 dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Yavaşca Şahin Mescidinin yanında bulunan bir dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Boyahane diye bilinen Malkarah Hoca Hayreddin mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik iki dükkandır.

Biri de, yine aynı beldede, merhum Yavaşca Şahin Mescidi Mahallesi'nde Uveys Fakih mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik üç dükkandır.

Biri de, yine aynı beldede, Yeni Bezzaz Mescidi Mahallesi'nde Deştiyye Taci Hatun mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve dükkanları müstemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Kasap İlyas mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik beş dükkân ve hücredir.

Biri de, yine aynı mahallede, Ayna Hoca mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik üç dükkandır.

Ayasofya Vakfiyesi

Biri de, yine aynı mahallede, Kovacı Mahmud mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Şüca' bin Abdullah mülkünün yanında bulunan zemin katı, bir dükkan ve bir muhavatayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı beldede, Saman Viranı diye bilinen Hoca Sinan Mescidi Mahallesi'nde Dürtgür oğlu mülkünün yanında bulunan zemin katı ve bir dükkan müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Osman Mermeri mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Sırt Hamamı yakınında, Yahudi Arslan bin Marol mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de, yine aynı mahallede, Hoca Hamza mülkünün yanında bulunan bir dükkandır.

Biri de, yine aynı beldede, Mercan Ağal Mescidi Mahallesi'nde Umumi Yolun yanında bulunan zemin katı ve bir dükkanı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Bergamalı Hoca Sinan mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik üç dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Ekmekçi Hıdır'ın mülkünün yanında bulunan zemin katı ve üstünde bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Bit Pazarına yakın bir yerde Umumi Yolun yanında bulunan her biri bir zemin katı ve bir üst katı müştemil birbirine bitişik beş menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Subaşı Zaganos mülkünün yanında bulunan ve her biri bir zemin katı ve bir üst katı müştemil birbirine bitişik iki menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Çadırcı Hacı Ahmed mülkünün yanında bulunan bir dükkândır.

Biri de, yine aynı beldede, Hızır Beğ Çelebi Mescidi Mahallesi'nde merhum Hızır Ağa Vakfının yanında bulunan ve eskiden kilise olan birbirine bitişik dört dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Süleyman mülkünün yanında bulunan ve Bezirhane diye bilinen zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı beldede, Azebler Hamamı Mahallesi'nde Yahudi İsmail mülkünün yanında bulunan bir aded değirmendir

Biri de, yine aynı mahallede, merhum Hacı Süleyman Vakfının yanında bulunan zemin kat bir evi ve dükkânları müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Azebler Hamamı yakınında, merhum Elvanoğlu Mescidi'nin yanında bulunan bir dükkandır. Biri de, yine aynı beldede, Harki Hoca Kara Muhyiddin Mescidi Mahallesi'nde Simitçi Mustafa mülkünün yanında bulunan ve Bezirhane diye bilinen bir dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Harad Hoca Muhammed bin elMeddas mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de yine aynı beldede Boz Arıoğlu Mescidi Mahallesi'nde Balatlı Muhammed Reis mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de, yine aynı beldede, Haracı Hoca Muhyiddin Mescidi Mahallesi'nde, Muhammed bin Kulağuz mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik iki dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Kara Ali bin Şibli mülkünün yanında bulunan ve bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yeniçeriler Zaimi Şirmerd bin Abdullah mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik dört dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Şeftalü denilen bir adamın mülkünün yanında bulunan ve bir zemin katı ve üzerinde bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Ilıca'lı Hoca Muhyiddin mülkünün yanında bulunan bir zemin katı ve birbirine bitişik üç dükkanı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Simitçi Mustafa ve Arabacı Kasım mülklerinin yanında bulunan birbirine bitişik iki dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Arabacı Kasım mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de, yine aynı mahallede, Hayreddin Fakih mülkünün yanında bulunan ve bir zemin katı ve üstünde bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Hacı Ahmed bin Aşık Paşa mülkünün yanında bulunan ve beş dükkan ile üzerlerinde iki üst kat evi müştemil bir menzildir.

Ayasofya Vakfiyesi

Biri de, Unkapısında Manyaslı Nasuh mülkünün yanında bulunan ve sabunhane diye bilinen bir dükkandır.

Biri de, Unkapısı çarşısında, Karamanlı Hacı Sinan mülkünün yanında bulunan ve bir birine bitişik iki dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Hacı Hamza mülkünün yanında bulunan bir dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Helvacı Ali mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik iki dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Debbağ Hasan mülkünün yanında bulunan bir dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Karamanlı Hacı Sinan mülkünün yanında bulunan ve bir zemin kat ile ona bitişik bir dükkani müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı çarşıda, Başhane diye bilinen bir dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Helva Dükkanı diye bilinen ve Vakf-ı Sultani'ye bitişik olan bir dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Yahudi Yahya mülkünün yanında bulunan ve bir birine bitişik olan dört dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Hoca-zade diye bilinen Meyla'nın mülkünün yanında bulunan ve bir birine bitişik dört dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Debbağ Seydi'nin yetimlerinin mülkünün yanında bulunan ve bir birine bitişik 6 dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Hacı Yunus mülkünün yanında bulunan ve üçü zemin katta ve dördü üst katta olmak üzere toplam 7 hücreyi müştemil bir akardır.

Biri de, yine aynı çarşıda, Abayi Hacı Yusuf mülkünün yanında bulunan bir dükkandır.

Biri de, yine aynı çarşıya yakın Hacı Ahmed bin Aşık Paşa mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik iki dükkandır.

Biri de, yine Azablar Hamamı Mahallesi'nde, Murad Halife mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de, yine aynı mahallede, Sofyalı İlyas mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Tursun mülkünün yanında bulunan ve bir zemin katı bir üst katı ve bir muhavatayı müştemil bir menzildir.

Biri de, Kırçeşme Mahallesi'nde, Başcı Abdünnebi mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de, merhum Sarı Demirci Mahallesi'nde, Hacı Timurtaş mülkünün yanında bulunan ve bir birine bitişik dört dükkandır.

- Biri de, yine aynı mahallede, Yiğitoğlu zevcesi mülkünün yanında bulunan bir birine bitişik beş dükkandır.
- Biri de, yine aynı mahallede, Çerçi Hacı mülkünün yanında bulunan üst katta bir çardağı müştemil bir dükkandır.
- Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Leriz mülkünün yanında bulunan ve üst katta bir çardağı müştemil bir dükkandır.
- Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi İsmail mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl iki menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Kapıcı Hacı mülkünün yanında bulunan ve bir zemin katı ve bir üst katı müştemil bir menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Hacı Muhammed mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl iki dükkandır.
- Biri de, yine aynı mahallede, Lütfi bin Hacı Abdi mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl iki zemin katı müştemil bir menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Lütfi bin Abdi mülkünün yanında bulunan ve altta dükkanları üstte bir odayı müştemil bir menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi İbrahim mülkünün yanında bulunan ve altta bir dükkanı ve bir üstte bir odayı müştemil bir menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Tura Hatun mülkünün yanında bulunan ve altta bir dükkanı ve bir üstte bir odayı müştemil bir menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Terzi İshak mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl altı menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Sait mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl üç menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Yahya mülkünün yanında bulunan ve üstte bir çardağı müştemil bir menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Umumi Yolun yanında bulunan ve çömlekçi dükkanı diye bilinen uzun bir dükkandır.
- Biri de, Mehmed Paşa Mahallesi'nde, Karamanlı Muhammed Fakih mülkünün yanında bulunan birbirine bitişik iki zemin kat menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Üstad Haffaf Şems mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.
- Biri de, yine aynı mahallede, Cansız Hacı mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl üç menzildir.

Ayasofya Vakfiyesi

Biri de, yine aynı mahallede, Tavukçu Yakup mülkünün yanında bulunan birisinin üzerinde üst katı da bulunan birbirine bitişik dört menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Mehmed Paşa mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl üç menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Mehmed Paşa mülkü ve eski duvarın yanında bulunan birbirine muttasıl üç menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Umumi Yolun yanında bulunan birbirine muttasıl dört menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Kadı Oğlu mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Kumru Hatun mülkünün yanında bulunan üzerinde bir odayı müştemil bir dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Tutmaççı Hacı mülkü yanında da bulunan zemin katı ve üstte bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Silahi Şirmerd mülkünün yanında bulunan üzerinde evleri müştemil birbirine muttasıl yedi dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Hacı Süleyman mülkünün yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Umumi Yolun yanında bulunan üstte bir odayı müştemil bir dükkandır.

Biri de, Hızır Beğ Çelebi Mahallesi'nde, Kasım Beğ bin Abdullah mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl üç dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Pehlivan Bayezid mülkünün yanında bulunan zemin katı ve bir üst katı ve bir muhavvatayı müştemil menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Pehlivan Bayezid mülkünün yanında bulunan iki zemin katı ve iki üst katı müştemil bir menzildir.

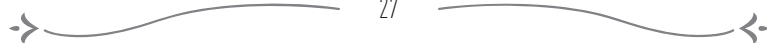
Biri de, yine aynı mahallede, Hızır Ağa mülkünün yanında bulunan bir dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Ahmed Çelebi bin Hızır Beğ Çelebi mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl iki dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Katib Ali mülkünün yanında bulunan bir kilise ile birbirine muttasıl üç dükkandır.

Biri de, yine aynı mahallede, Safi Ahmed mülkünün yanında bulunan bir değirmendir.

Biri de, yine aynı mahallede, merhum Hacı Süleyman Vakfının yanında bulunan zemin katı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, sonradan Mescid haline getirilen bir kilisenin yanında bulunan üst katta iki odaları bulunan iki zemin katı, bir ahır ve ayrıca iki zemin katı ev ile bir muhavatayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Yahudi Yes'ıya mülkünün yanında bulunan birbirine muttasıl hücrelerdir.

Biri de, Haraci Hoca Muhyiddin Mahallesi'nde Peremeci Ahmed mülkünün yanında bulunan zemin katı üst katı ve bir odayı müştemil bir menzildir.

Biri de, yine aynı mahallede, Beytülmalcı Muhammed bin Abdullah mülkünün yanında bulunan zemin katı, üst katı ve bir muhavatayı müştemil bir menzildir.

...

Bütün bu zikredilen akarlar, yani karyeler, mezra'alar, evler, değirmenler ve diğer akarlar, zikredilen bütün sınırları, hakları, bağlı olan yerler ve mütemmim cüzleri, sonradan bunlara katılacak hukuki ve medeni semereleri, yolları, irtifak hakları, dereleri ve tepeleri, vadileri, dağları, kuyuları ve nehirleri, ağaçları ve bunlara izafe olunan, nisbet edilen, bunlardan sayıları ve bu gayr-i menkullerle birlikte olduğu bilinen, akarın ismi zikredildiğinde ifadenin şamil olduğu her şey, eski-yeni, uzak-yakın, ayrı-bitişik, zikredilen ve edilmeyen bütün hakları ile birlikte, dinen ve hukuken açık, sahih ve şer'i bir vakıftır, kesindir, lazım yani bağlayıcıdır; akdi geçerli kılacak bütün şartları havidir; noksanlardan ve akdi iptal edecek bütün meşru şartlardan uzaktır; bu vakıf yapılırken müctehid imamların itibar ettiği bütün meşru şartlara riayet edilmiştir -Allah'ın rızası hepsinin üzerine olsun- devamlı ve muhalledir,

Allah'ın yeryüzüne ve üzerindeki her şeye ve herkese hakiki varis olacağı kıyamet gününe kadar geçerlidir -Allah varislerin en hayırlısıdır-; satılamaz, başlanamaz; rehin verilemez; hiç bir şekilde ve hiçbir sebeple itlaf edilemez; değiştirilemez; vakfın gayesine aykırı tebdil ve tağyir manasında tasarrufta bulunulamaz; mevkufun yahut onunla alakalı her şeyin varlığını tehlikeye sokacak veya bunlarda noksan iras edecek tasarruflara teşebbüs edilemez; ancak vakfa yönelik açık bir maslahatı gerektiren tağyir ve tebdiller bunun istisnasını teşkil eder. Mesela, zikredilen vakıf ev ve değirmenlerde meydana gelen ve vakfın maslahatının gereği olan tağyir ve tebdiller gibi.

Ayrıca zikredilen akarlar için kira akdi ve üzerlerinde bulunan ağaçlar için mûsakat akdi, bir yıldan uzun bir süre için yapılamaz. Eğer zaruret mecbur kılsa ancak üç seneye kadar yapılsın; fakat kiracı güvenilir ve dindar olsun; başkasının malına tamahkar, devlet nezdinde şevket ve salahiyet sahibi olmasın; kiracılığı sebebiyle vakfa ve maslahatlarına tehlike ve noksan gelme ihtimali bulunan birisi olmasın.

Vakfın Şartları ve Vakfın Görevlileri (Vezaif-i Vakıf)

Fatih Cami'i ile Alakalı Vakfın Şartları ve Vakfın Vazifeleri

Vakıf -Allah mülkünü ebedi kılsın- Kostantiniyye şehrinde yeni inşa ettiği ve yukarıda zikri geçen Yeni Cami'-i Kebir için şöyle şartlar koştı ki;

Bir hatib tayin olunsun, salih ve ilimden pay sahibi bir alim olsun, özellikle de şer'-i şerif ve din-i hanifin hükümlerine uygun olarak her Cuma hitabet ve imamet görevini ifa edebilmesi için bir imam ve hatibe gerekli olan şer'i ilimleri bilen bir alim olsun. Vakıf, bu şartları taşıyan hatib için vakfın -Allah mülkünü daim etsin- sikkesi ile damgalı rayıç olan dirhemden her gün için 30 akçe vazife (maaş) tayin eylemiştir.

İki aded salih kişi imam olarak tayin edile. Bunlar her gün beş vakit namazın imamlığını, Teravih ve Regaib namazı gibi cemaatle kılınan diğer namazların imamlığını ifa edeler. Bu iki imam adı geçen Yeni Cami'de nöbetleşe imamlık yapalar; birisi gecesı ile birlikte bir gün ve diğeri de bir başka gün imamlık vazifesini ifa edeler. Bunlardan her biri için zikredilen Sultani dirhemden günde on dirhem akçe tayin edilmiştir.

Zikredilen caminin iki minaresinde beş vakit namazda ezan okumak ve müezzinlik yapmakla meşgul olmak üzere 12 kişi istihdam edile. Bunlar her gün beş vakit namazda, üçü minarelerden birinde ve üçü de diğer minarede olmak üzere ezan okuyalar. Bu kişiler, müezzinlerin sahib olması gereken, takva, güzel ses, vakit ilmüne vukuf gibi bütün vasıflarla muttasıf olmalılar. Bunların her biri için de günde beş akçe tahsis edilmiştir.

Vakıf -Allah gölgesini daim kılsın- on aded Kur'an hafızının zikredilen camiye mülâzemetle meşgul olmalarını ve bunlardan birinin reisleri olup reisin hem sesi daha güzel, kıra'at ilmüne vakıf, Kitabullahı ezberleme konusunda son noktaya ulaşmış ve yüksek derecede tecvid ilminde alim birisi olması gerektiğini şart koşturmuştur. Bunlardan reis için günde 7 akçe ve geriye kalan dokuz hafızın her biri için de günlük beş akçe tahsis eylemiştir.

Salih kimselerden 20 kişi daha tayin etmiştir ki, bunlardan her biri Kur'an'ın 30 kısmından bir kısmı demek olan ve cüz diye isimlendirilen bir bölümü okusun. Bunların her biri için de günlük iki akçe tahsis eylemiştir.

Yirmi kişi daha tayin etmiştir ki, bunların her biri her gün camide 3500 defa "La ilahe illallah" kelime-i tevhidini söylesin. Reisleri dışında bunları her birisi için de günde iki akçe ve reis için ise her gün üç akçe tahsis eylemiştir.

On kişi daha tayin eylemiştir ki, bunların her biri her gün Seyyidimiz Hz. Muhammed (sav)'e Allahumme salli alâ Muham-

medin ve alâ âli Muhammed diyerek salavat-ı şerife getirsin.

İçlerinden birisi reisleri olsun ve reis için günde üç akçe ve diğerleri için ise günde iki akçe verilsin.

Beş kişi daha tayin eylemiştir ki, bunların her birisi zikredilen camide beş vakit namazı cemaatle kılsın ve sevabını da vakıfa bağışlayıp dua etsinler. Bunların her birine günde yedi akçe tayin eylemiştir.

Salih bir kişiyi de mu'arrif olarak tayin eylemiştir ki, Cuma günleri mu'arriflerin adeti üzerine hamd etsin, salavat getirsin, ulü'l emre dua ve sena eylesin, mü'min erkek ve kadınlara istiğfarda bulunsun. Bunun için de günde altı akçe tayin eylemiştir.

Salih ve namaz vakitlerine arif bir kişiyi de muvakkit olarak tayin eylemiştir ki, namaz vakitlerini tayin ve takip eylesin. Bunun için de her gün on akçe tahsis eylemiştir.

Altı neferi de zikri geçen Yeni Cami'ye kayyım olarak tayin eylemiştir ki, bütün sorumluluğu mescide hizmet etmek, ihtiyaç vaktinde kapılarını açmak, gece vakti kapıları kilitlemek, sergilerini açmak ve korumak, mescidi temizlemek ve kısaca kayyımları ifa ettikleri bütün hizmetleri ifa etmek olsun. Bunların her biri için günlük beş akçe tahsis edilmiştir.

Dört kişiyi de caminin lamba ve kandilleri hizmeti için tayin eylemiş ve bunların her birine de günde beş akçe tahsis kılmiştir. İki kişiyi de zikredilen caminin önünde inşa olunan iki tuvaletin bakımını yapmak, cami ile medreseler arasında bulunan geniş alanı temizlemek, mescid'in içinde bulunduğu harimin kapıları gece kapatıp gündüzleri açmak üzere tayin eylemiştir. Bunların her biri için günde üç akçe tahsis kılmiştir.

Bir kişiyi de Mürtezika Noktacısı olarak tayin eylemiştir ki, zikredilen vazifelilerin hallerini takip edip, hizmetini terk edenlerin terk ettikleri zamanlar için tahsisatlarını kessin. Noktabaşı için de gündelik üç akçe tahsis kılmiştir.

Vakıf, caminin hasırları için günlük dört akçe; lambaların yağı için günlük beş akçe; kandillerin süpürgeleri ve temizlenmeleri için günlük bir akçe tahsis olmuştur.

Medreseler İle Alakalı Vakfın Şartları ve Vakfın Vazifeleri Vakıf -Allah mülkünü ve saltanatını daim kılsın-şöyle şart koştu ki;

Cami' -i şerifin her iki tarafında bulunan sekiz medreseden her biri için şer'i ve akli ilimlerde alim ve bunların usulüne vakıf bir müderris tayin olunsun. Ta ki, şer'i ve akli ilimleri öğretmek ve tedris eylemekle meşgul olsunlar; ta'til olması mu'tad olan günler dışında her gün eğitim ve talime devam eylesinler; talebenin kamil manada yetişmesi için tam gayret gös-

tersinler; talebeye talim, tefhim ve terbiyede gerekli kurallara riayet eylesinler; talebenin idaresinde akıllı davransınlar. Vakıf, müderrislerden her biri için, zikredilen sultani dirhemlerden gündelik 50 akçe tahsis eylemiştir.

Ayrıca vakıf, her bir medrese için, Muhtasarat tabir edilen kısa ve metin tarzındaki temel eserleri talim edecek kadar ve Mutavelat tabir edilen ilimlerle alakalı uzun ve ayrıntılı kitapları anlayacak kadar alim olan mu'idler (asistanlar) tayin edilmesini şart koşmuş ve bunlardan her birine de gündelik beş akçe tahsis kılmiştir.

Ayrıca her medresede ilim talebelerinden 15 kişi bulunmasını şart koşmuş ve bunlardan her birine günlük iki akçe tahsis kılmiştir. Ancak talebeler, bu çeşit yüksek medreselerde okunması adet haline gelen ilim kitaplarının maksatlarını anlamak için yeterli zeka ve kabiliyete sahip olmalıdırlar.

Ayrıca her medreseye, kapısını açıp kapamak üzere bir kapıcı, haremini temiz tutmak üzere bir ferraş, tuvaletini temizlemek üzere de bir hizmetçi olmasını şart koşmuş ve her birine günlük iki akçe tahsis kılmiştir.

Ayrıca her medrese için hasır bedellerine, aydınlatmada kullanılan yağ ile kandillerin bakım ve temizliğine harcanmak üzere günlük iki akçe tahsis kılmiştir.

Yüksek medreseler gibi sayıları sekiz olan ve Tetimme-i Medrese diye maruf olan küçük medreselerden her biri için de altı akçe tahsis kılmiştir; bu meblağdan iki akçesi bewbab tabir edilen kapıcıya, dört akçesi de hasır ve kandil yağına aittir.

Tetimme hücrelerinde her birine her ay için 15 akçe tahsis kılmiştir.

Bewbab yani kapıcı, salih ve ehl-i ilim bir zat olmalıdır. Kapıcı, ferraş (süpürgeci) ve tuvalet görevlisi, kendilerine tefviz edilen işleri, meşru bir engel veya şer'an makbul bir özürleri olmadıkça, mutlaka bizzat kendileri ifa etmelidirler, hizmetlerini başkalarına devretmemelidirler.

Medreseler için tahsis olunan kütüphanede, vasıfları belirtilen vakıf kitaplar için de, kitapların isimlerini çok iyi bilen, zikredilen medreselerde bulunan müderris, mu'id ve talebelerden kitaplara ihtiyaç duyanlara nazır veya kaim-makam-ı nazır sıfatıyla kitapları verebilecek olan bir hafız'ul-kütüb tayin eylemiştir. Kitapları başkalarına vermesin. Bunun için de gündelik altı akçe tahsis kılmiştir. Ayrıca bu kütüphanede bir dindar katib olsun ki, bütün kitapların isimlerini, kitapların adetlerini, medrese ehline verilen kitapların adetlerini ve kısaca ihtiva eden kütüphane rehberi manasında bir defter yazsın. Kısaca kütüphane katibi, emin marifeti ile hafız'ul-kütüb, talibine lazım oldukça kitapları tefrik ve tekrar geri iade edildiğinde derleme ve toplama hizmetlerini, vakıf kitaplardan bir kitap yahut bir varak kaybolmayacak şekilde tedbir eyleyip bütün tasarruflarını kayd eylesinler. Bunun için de günlük dört akçe tahsis eylemiştir. Nazır, her üç ayda bir kitap-

ların durumunu kontrol eylesin, muhafazasında ihmalde bulunmasın ve zayi olmaması için azami derecede ihtiyatlı olsun.

Dârü's-Şifâ İle Alakalı Vakfın Şartları ve Vakfın Vazifeleri

Vakıf -saltanatının gölgesi daim olsun- Dârü's-Şifâ için de iki tabib tayinini şart koşmuştur. Bunlar hangi taifeden olurlarsa olsunlar, tıbbi meselelerde hazık; tatbiki ve nazari konularda mahir olsunlar. Her ikisi de her gün iki defa Dârü's-Şifâ'ya gelerek hastalara baksınlar ve Tıp Kitaplarında ayrıntılı olarak açıklanan ilaçlarla tedavilerini yürütsünler.

Hastaların ve hastalıktan yeni kurtulup da bakıma muhtaç olanların bakım ve tedbirinde hiç bir şekilde ihmal eylemesinler. Hastalıkların iyileştirilmesi için ellerinden gelen gayreti gösterip muhtaç oldukları ilaçlar ile tedavilerini yapsınlar. Bu tabiplerin her birisi için günlük 20 akçe tahsis eylemiştir.

Bir kişi de Daru's-şifa'da bulunan hastaların gıda maddeleri, içecekler ve benzeri ihtiyaçları için lazım olan her şeyi alıp tayin edilen masrafları yapmak ve muhasebesini yürütmek üzere emin ve dindar bir emin-i sarf olacaktır. Bunun için de günlük dört akçe tahsis edilmiştir.

Yine emin ve dindar bir kişi de vekilharç unvanıyla tayin olunsun, ta ki, Daru's-şifa'da ihtiyaç duyulan gıda ve ilaç gibi şeyleri satın alsın. Ancak bu kişinin alım ve satımda hem tecrübesi ve hem de basireti olsun. Bunun için de günlük dört akçe tahsis eylemiştir.

Muvafık ilacın ne olduğuna dair kanunları bilen bir kişi de kehhâl yani göz tabibi olsun, göz muayenesinde olmazsa olmaz olan ilimleri ve amelleri bilsin ve göz tabiplerinin muhtaç oldukları bütün nazari ve ameli bilgilere vakıf bulunsun. Bunun için de günlük sekiz akçe tahsis kılmiştir.

Bir de san'atında mahir ve hazık bir cerrah olsun ve buna da günlük sekiz akçe verilsin. Ancak vakıf şart koşmuştur ki, cerrah ve göz tabibi, vakıftan temin olunan müfred ve mürekkeb ma'mul ilaçları, sadece ve sadece Dârü's-Şifâ'ya gelen hastaların tedavisinde kullansın, hariçte olan yaralı ve hastalara sarf etmesin.

Eczacılık konusunda uzman bir kişi de tayin edilsin ki, şurupların hazırlanmasını, ma'cunların, nebati ilaçların (akras) ve musehhil ilaçları (eyaric) yapılmasını bilen arif biri olsun. Ta ki hastalar için ihtiyaç duyulan şurup ve diğer ilaçları hazırlasın. Bunun için günlük altı akçe tayin etmiştir.

Bir güvenilir kişi de ecza depocusu olsun, Daru's-şifa'da ihtiyaç duyulan şurup, ilaç ve diğer malzemeleri depolasın, her gün Dârü's-Şifâ'ya gelsin, nazır, tabib veya bunların naibleri huzurunda Mahzenin kapısını açsın, tabibin bilgisi ve emri al-

tında hastalara şurup ve ilaçları dağıtsın; mahzenin kapısını kapattıktan sonra hepsinin ittifakıyla kapiya mühür vurulsun. Bunun için de günlük dört akçe tayin eylemiştir.

Aşçılık sanatını bilen iki tane de tabbah=aşçı olsun ki, tabibin emri ve marifeti ile her gün gerekli gıdaları pişirsinler. Bunların her biri için de günlük üç akçe tayin eylemiştir.

Güvenilir bir kişi de Darü's-şifâ'ya kapıcı olsun. Her gün vaktinde gelerek kapının açılışını ve kapanışını yapsın.

Yabancılardan hiç kimsenin Darü's-şifâ'da gece kalmalarına ve hastaların yanlarına varmalarına asla müsaade etmesin. Bunun için de günlük üç dirhem tahsis kılmiştir.

İki kişi de hasta hizmetleriyle meşgul olsunlar; gıdaların ve şurupların onlara ulaştırılması, yataklarının hazırlanması, elbiselerinin yıkanması, ellerine su dökülmesi, kaldıkları menzillerinin temizlenmesi ve benzeri hizmetleri ifa etsinler. Kısaca kayyım ve ferraşın ifa ettikleri hizmetleri yerine getirsinler. Bunların her biri için de günlük üç akçe tahsis kılınmıştır.

Güvenilir salih bir kişi de, bu külliyyeye ait binaların duvarlarını duvarlara yazı yazanlardan ve üzerine rastgele nakış ve resim çizenlerden korusun. Bunun için de günlük iki akçe tahsis kılınmıştır.

Vakıf şart koşmuştur ki, Darü's-şifâ tabir edilen bu binanın bütün vazifelilerinin maaşları ve masrafları, her gün için 100 akçeyi geçmesin ve eksik de olmasın.

Vakıf -Allah onun hayırlarını kabul eylesin.

Dârü's-Şifâ'da ihtiyaç duyulacak gıdalar, şuruplar ve ilaçlar ile vefat edenlerin teçhiz ve tekfini için günlük 200 akçe tahsis olmuştur.

Vakıf, haftada bir defa, tam bir ihtiyatla hareket etmek şartıyla, nazır, tabib ve kâtibin bilgisi altında Dârü's-Şifâ'da bulunmayan ihtiyaç sahiplerine de ihtiyaç duydukları ilaç ve şurupları Dârü's-Şifâ'nın deposundan verilebilir.

Nazır, depodaki ilaç ve şurupları devamlı teftiş etmelidir; ta ki, şeker gibi her zaman bulunmayan baz maddelerde sıkıntı olmasın. Dârü's-Şifâ'daki hastalardan birisi mirasçı bırakmadan vefat ederse, terekesi nazır ve tabib marifetiyle Dârü's-Şifâ'nın maslahatlarına harcanır.

Vakıf, Dârü's-Şifâ'da vefat edecek hastaların, hiçbir darlık ve sıkıntıya girmeden techiz ve tekfin edilebilmeleri için günlük beş akçe tahsis eylemiştir.

İmaret-i Amire İle Alakalı Vakfın Şartları Ve Vakfın Vazifeleri

Vakıf -Allah mülkünü daim kılsın- yukarıda zikri geçen İmaret-i Amire için diyanet, emanet, takva, hidayet ve ilim ile mevsuf bir şeyh tayin kılmıştır ki, fakirler, alimler ve misafirler için tahsis kılınan gıda ve benzeri şeylerin zamanında ve ehline ulaştırılması vazifesini tam olarak ifa etsin. Bu görevli için günde 20 akçe tayin olmuştur.

Vakıf, yine imaret için muhasebe ve vakıf ve emin bir katib olmasını şart koşmuştur ki, imarete giren ve çıkanları ayrıntılı olarak yazılması gibi ihtiyaç duyulan maddeleri yazsın. Katib için günlük altı akçe tahsis olmuştur.

Yine imaret için bir vekilharç tayin eylemiştir ki, emanet ve diyanet ile mevsuf olup alım-satımda tecrübe sahibi olması şarttır. Bunun için de günlük beş akçe tahsis olunmuştur.

Yine imaret için kilerdar diye bilinen güvenilir bir depocu (hazin) tayin etmiştir ki, imaretin depolarında bulunan her şeyi muhafaza eylesin ve mukayyed olsun. Bunun için de günlük beş akçe tayin olmuştur.

Yine imaret için güvenilir ve imaretin içini, dışını ve harimini temizleme, yataklarını serme ve zamanında bunları kaldırma ve düzenleme hizmetlerini hakkıyla ifaya muktedir iki fen'aş tayin eylemiş ve bunların her birine günlük üç akçe tahsis olmuştur.

Yine imaret için güvenilir ve imarete gelecek misafirlere hizmete yani, yataklarını serme ve zamanında bunları kaldırma ve düzenleme ve benzeri hizmetleri hakkıyla ifaya muktedir iki kayyım tayin eylemiş ve bunların her birine günlük üç akçe tahsis olmuştur.

Yine imaret için kandilleri yakmak ve buna tekaddüm eden hizmetleri ifa edecek iki serrac (kandilci) tayin eylemiştir ki, her gece nöbetleşe bu gereği ifa edeceklerdir. Son yatsı vaktinden sonra imaretin kapılarını kilitlemek ve fecrin doğuşundan evvel de açmak görevleri de bunlara tefviz edilmiştir. Bunların her birine günlük üç akçe tahsis kılınmıştır.

Yine imaret için nakib diye bilinen dört nefer tayin eylemiştir ki, diyanet ve hizmeti kuvvetle ifa vasıflarına sahip olmaları şarttır. Kendilerine tefviz edilen talebelere, fakirlere ve misafirlere sabah ve akşam yemeklerinde olması gereken şekilde ekmeğin tevzii ve yemeğin taksimi görevlerini dikkatle yürütmeleri,

İmaret-i Amire' de konaklayan herkese hizmet edip konakladıktan günden son gün olan üçüncü güne kadar onlar için tayin edilen yemekleri hazırlamaları vazifeleridir. Güzel adetlere ve hoş olan adab-ı mu'aşeret kaidelerine uyma mecburiyetleri vardır. Bunların her birine günlük üç akçe tahsis kılınmıştır.

Ayasofya Vakfiyesi

Yine imaret için verilecek hizmetleri hakkıyla ifaya muktedir iki bewwab tayin eylemiştir ki, bunlardan her biri yemek geldiğinde ve taksimi sırasında kapıda duracaklardır; İmarete gelenlerden kim ki yemek elde etmek için su-i edebde bulunursa, onu engellemek, icabederse nasihat etmek ve gerektiğinde dövmek gibi hizmetlerle meşgul olacaktır ve bunların her birine günlük üç akçe tahsis kılmiştir.

Yine imaret için güvenilir ve çeşitli yemekleri pişirmede mahir ve muktedir altı aşçı tayin eylemiş ve bunların her birine günlük dört akçe tahsis kılmiştir.

Yine imaret için dindar, güvenilir ve ekmek pişirmede tecrübe sahibi altı ekmekçi tayin eylemiştir, bunlar nöbetleşe çalışacaklardır. Bunların her birine günlük dört akçe tahsis kılmiştir.

Bir kişi de etin imaret mutfağına taşınması için hamal olarak tayin edilmiştir, güvenilir birisi olması şarttır ve bu kişi için günlük üç akçe tahsis olmuştur.

İki kişi de buğdayın ayıklanması için tayin edilmiştir, güvenilir olmaları şarttır ve bu kişi için günlük üç akçe tahsis kılmiştir. İki kişi de bulaşıkların yıkanması için tayin edilmiştir, güvenilir olmaları şarttır ve her biri için günlük üç akçe tahsis kılmiştir. Kas'a-baha olarak da beş akçe tahsis kılmiştir.

İki dindar kişi de imaretin ahırını korumak, buraya konulan hayvanları gözetlemek, yatsı namazından sonra ahırın kapısını kilitlemek ve sabah namazından evvel açmak için tayin olunacaktır. Bunların her birisi için günlük iki akçe tahsis kılmiştir. Bir kişi de arpa emini olarak misafirlerin hayvanlarına verilecek arpayı depolamak için tayin oluna ki, güvenilir birisi olması ve misafirlerin hayvanlarına aleflerini gereği gibi taksim eylemesi icabeder. Bunun için de günlük iki akçe tahsis kılmiştir.

Bir kişi de odunun mahzenden mutfağına kadar taşınması için hamal olarak tayin oluna ve bunun için de günlük iki akçe tahsis olmuştur.

Bir kişi de imaretin duvarları üzerine yazılar yazılmasını ve resimler çizilmesini engellemek ve kısaca imaretin duvarlarını korumak için tayin oluna. Bunun için de günde iki akçe tahsis kılmiştir.

İmaret-i Amire'nin tahsis kılınan vazifelerinin tamamı günlük 200 akçe olmaktadır.

5. İmaret-i Amire Mutfağı ile Alakalı Vakfın Şartları ve Vakfın Vazifeleri

Sonra vakıf -Allah mülkünü daim kılsın- imaret-i Amire mutfağı için şöyle şart koşular ki;

Günlük olarak imaret mutfağına İstanbul müddü ile bir buçuk müddü buğday unu tahsis kılınsın. Un iyi kalite ve temiz olmalıdır; bunun için günlük 200 akçe tahsis olmuştur. Vakıf günlük 240 okka iyi kalite ve besli koyun eti tahsis kılmiştir. Çorba için günlük İstanbul kilesiyle altı kile pirinç tahsis eylemiştir.

Ramazan gecelerinden her gece, Cuma geceleri ve Bayram gecelerinde her gece için pişirilen pirinç pilavı, zerde ve zirbaca sarf olmak üzere bir İstanbul müddü ve beş İstanbul kilesi tahsis kılmiştir.

Diğer günlerde pirinç çorbası için altı İstanbul kilesi pirinç buğday çorbası için de temiz ve kaliteli buğdaydan dövülmüş şekilde altı kile bulgur tahsis eylemiştir.

Her gün yarım kile nohut tahsis eylemiştir. Her ay için bir müdd üç kile tuz tahsis eylemiştir.

Ramazan gecelerinin her biri, Cuma günleri ve her bayramlarda her Cuma ve bayram günlerinde her gün ve gece için 42 dirhem zağferan tahsis olmuştur.

Yine zirbaç pişirilmesi için ihtiyaç duyulacak olan badem, kuru üzüm ve kayısı ve benzeri maddeleri tahsis edilmiştir. Ayrıca her gün sekiz akçe de sebzelere tahsis eylemiştir.

Bütün bu meselelerde mütevellinin görüşü alınacak, o da israf ve cimriliğe kaçılmadan tespitlerini yapacaktır.

Bu vakfiyede zikredilen müdd, kile ve okkalar, İstanbul müddü, İstanbul kilesi ve İstanbul okkasıdır.

Vakıf, her sene kocaları olmayan hanımefendiler ve imare ve gelecek misafirlere verilecek ziyafetler için 15.000 akçe tahsis eylemiştir.

Vakıf, yukarıda zikredilen ölçü ve miktarlardan fazla harcama yapılmamasını, zikredilen miktar ve ölçülerde harcama yapıldıktan sonra arta kalan şeylerin dikkatle muhafaza edilmesini şart koşmuştur.

Vakıf -Allah mülkünü ve saltanatını daim kılsın- yeni Cami, imaret-i Amire, Dârü's-Şifâ, Kütüphane ve bunlara müteallik olan ve bunlara nisbet edilen bütün vakıflar için bir müteveli (nazır) tayin eylemiş ve bu mütevellinin iffet ve emanetle muttasıf olmasını şart koşmuştur.

Mütevellinin görevleri şunlardır: Zikredilen vakıflara nezaret etmek; bunların icab eden tamirlerini yapmak; gelir ve galeleri tahsil eylemek ve mahsullerini zabt edip toplamak; vakıf tarafından tayin edilen tahsisleri yerli yerine ulaştırmak; vakfın gelir ve giderlerini kontrol etmek, bütçeyi hazırlamak; vakfı ve ile alakalı bütün vesika ve hüccetleri zamanı gelince yenilemek; vakıf mallarını mevcut şartlar içerisinde korunması için elinden gelen gayreti göstermek.

Mütevelli için günlük elli akçe tahsis eylemiştir.

Ayrıca güvenilir, dindar ve muhasebe işlerinden anlayan birisinin de katib olarak tayin edilmesini şart koşmuştur ki, yukarıda zikredilen vakıflara ait vakıf akarların muhasebelerini ihtiva eden muhasebe defterlerini yazsın; ayrıntılı olarak günlük olayları ihtiva eden Rûzname Defterleri'ni tedvin eylesin; bu defterler sebebiyle senenin her gününde vakıf bütçesine giren ve çıkan yani gelir ve gideri her an takip edebilsin. Her senenin defterleri katibin mühürüyle mühürlenerek bir kese içine kona ve vakıf mütevellisine arz edilerek bir sandukçada muhafaza edile. Katip için günlük on akçe tahsis kılmiştir.

Mütevellinin tasarrufunda bulunan vakıf akarlardan elde edilen hasılat, yukarıda zikir ve tayin edilen vezaif ve ihracata yeterli gelmezse, adı geçen mütevelli ihtiyacı karşılayacak meblağı Ayasofya mütevellisinden alacak ve deftere alınan meblağı, nasıl ve nereye sarfedildiğini aynen yazacaktır.

Ayasofya Camii ile Alakalı Vakfın Şartları ve Vakfın Vazifeleri

Sonra vakıf, -Allah mülkünü daim kılsın- Ayasofya Camii için şöyle şart koştu ki;

Ayasofya Camii'ne, yukarıda zikri geçen vasıflarla muttasıf bir hatib tayin edilsin ki, Cuma günleri hatibliği yapsın ve Cuma namazı imamlığı ifa etsin. Bu hatibe günlük 15 akçe tahsis kılmiştir. Salih bir kişi imam olsun, her gün beş vakit namazda insanlara imamlık yapsın. Bunun için de günlük 15 akçe tahsis eylemiştir. İmamın Şer'an imamları için aranan şart ve vasıflara sahip olması ve adı geçen camide Kur'an okuyan hafızların reisliği görevini de üstlensin (reis'ül-huffaz) ve bu tasarrufu sebebiyle kendisine günlük altı akçe daha tahsis edilmiştir. Ancak bu tasarrufta bulunabilmesi için, ilm-i kiraati bilmesi ve Kur'an hızında yüksek bir derecede bulunması şarttır.

Reis'ül-huffaz dışında Mushaf'a müracaat etmeden Kur'an kıraatını rahatlıkla yapabilen ve tecvid ilmüne vakıf olan dokuz adet hafız olsun. Bunların her birisi için de günlük beş akçe tahsis kılmiştir.

Salahat ve dürüstlikle mevsuf yirmi nefer kurra da olsun ki, bunlar her öğle namazından sonra Ayasofya Camii'nde hazır bulunup, camide bulunan mushaflardan Allah'ın Kitabı'nda bulunan 30 cüz'den her biri bir cüz okusunlar. Bunların her birisi için de günlük ikişer dirhem tahsis kılmiştir.

Ayasofya Camii'nde yirmi salih kişi her öğle namazından sonra hazır bulunsun, tehlil ve tesbihde bulunarak sevabını vakıfa Allah, mülkünü daim etsin- ve onun büyük ecdadı ve kıymetli seleflerine -Allah Dar'üs-Selam olan Cennette derecelerini yükseltsin bağışlasın. İçlerinden birisi reisleri olsun. Reisleri için günlük üç akçe ve onun haricindekiler için ise günlük iki akçe tahsis kılınmıştır.

Salih altı kişi de, her gün beş vakit namazda nöbetleşe olarak ezan okumak üzere mü'ezzin olarak bulunsun. Namaz vakitlerini bilen insanlardan olsunlar. Bunların her biri için günlük beş akçe tahsis kılınmıştır.

Bir kişi de mu'arrif olsun ki, emsali mu'arriflerin ifa ede geldikleri örf ve adetleri yerine getirsin; namazın akabinde vakıfa -Allah mülkünü daim kılsın-, mü'min erkek ve kadınlara dua etsin. Bunun için de günlük altı akçe tahsis kılınmıştır.

Namaz vakitlerini iyi bilen bir kişi de muvakkit olsun. Bunun için de günlük on akçe tahsis eylemiştir.

Dört kişi de Ayasofya Camii'nin kayyımları olsunlar, mescidin temizliği, kapıların zamanında ve vaktinde açılıp kilittenmesi gibi hizmetleri aksatmadan devam ettirsinler. Bunların her biri için günlük dört akçe tahsis olmuştur.

Üç kişi de kandillerin bakımı, vaktinde ve zamanında bunların yakılması ve söndürülmesi gibi hizmetleri ifa etmek üzere görevli olsun. Bunlardan her biri için günlük beş akçe tahsis kılınmıştır. Bir kişi de noktacı olarak görevlilerin hallerini takip ve teftiş için görevli olsun. Kim hizmet günlerinde vazifesini terk ederse, görevi terk ettiği günün tahsisatını kesmesi için durumu mütevelliyeye haber versin. Noktacı olarak isimlendirilen bu kişi ve günlük iki akçe tahsis eylemiştir.

Vakıf, Ayasofya Camii'nin hasırları için günlük dört akçe; kandil yağları için günlük beş akçe; kandillerin bakımı ve temizliği için günlük iki akçe tahsis eylemiştir.

Mekteb (Dârü't-Ta'lîm) İle Alakalı Vakfın Şartları ve Vakfın Vazifeleri:

Sonra Vakıf, -Allah mülkünü daim kılsın- Ayasofya Camii'ne bitişik ve batıya meyilli olan kapının yanında bulunan bir menzili mekteb (Darü't- Talim) olarak tahsis eylemiş ve bu mektebe Müslüman ve tüm ve yoksulların çocuklarına Kur'an öğretmek ile meşgul olacak bir mu'allim tayin eylemiştir.

Vakıf şöyle şart koşmuştur ki, eğer ve tüm çocuklar yeterince bulunursa bunların talimi ile meşgul ola; eğer yeteri kadar ve tüm çocuklar bulunmazsa Müslüman fakirlerin çocuklarına da Kur'an talim eyleye.

Mu'allim için günlük altı akçe; mektebin halifesi için günlük iki akçe; mektebin temizliği ve koruması ile meşgul olacak olan kayyımları için ise günlük bir akçe tahsis olmuştur.

Zeyrek Camii İle Alakalı Vakfın Şartları ve Vakfın Vazifeleri:

Sonra Vakıf, -Allah, mülkünün gölgesini daim kılsın- Zeyrek Camii için bütün Müslümanların üzerine şöyle şart koştular ki; Zeyrek Medresesi diye maruf olan camide yukarıda zikredilen vasıflara sahip maaşlı bir hatib bulunsun. Hatib, aynı zamanda imam olsun ve kendisine vakfın gelirinden günlük sekiz akçe verilsin.

Tecvid ve tertil ile Kur'an'ı ezbere okuyan beş hafız olsun, içlerinden biri reisleri olsun. Reise günlük üç akçe ve geriye kalan diğer hafızların her birine günlük iki akçe tahsis kılınsın.

Sesleri güzel ve müezzinlik görevini ifa edecek iki kişi de müezzin olsun ve bunlardan birisi aynı zamanda mu'arrif olarak görev yapsın. Mu' arrif olana günlük üç akçe ve diğerine ise, günlük iki akçe tahsis edilsin.

Salih bir kişi de kayyım olarak mescidlere dair hizmetlerden adet ne ise, onları ifa etsin ve aynı zamanda siraci yani kandilci olsun. Buna da günlük iki akçe tahsis edilsin. Kandillerin yağları ve hasır için her gün bir akçe tahsis edilsin.

Eski imaret Camii İle Alakalı Vakfın Şartları Ve Vakfın Vazifeleri:

Sonra vakıf, Eski imaret diye bilinen cami için şöyle şart koştular ki;

Eski imaret diye ma'ruf olan camide beş vakit namazda imamlık yapacak bir imam olsun ve kendisine günlük beş akçe verilsin. Yukarıda zikredilen tarzda iki kişi de müezzin olsun ve bunların her birine günlük dört akçe verilsin.

Günlük bir akçe vazife ile görevli bir de kayyım bulunsun. Kandil yağı ve hasır için günlük bir akçe ayrılmıştır.

Darü'l-Feth Galata Camii ile Alakalı Vakfın Şartları ve Vakfın Vazifeleri:

Sonra vakıf, Galata kasabasında bulunan cami için şöyle şart koştular ki;

Galata Camii'nde salih, takva sahibi, ahlaken tertemiz, akıllı ve şerefli alimlerin ve büyük salihlerin sıfatlarını taşıyan bir kişi maaşlı hatib olsun ve kendisine günlük beş akçe verilsin.

Bir de beş vakit namazda camide imamlık yapacak, farzları, sünnetleri, müstahabları ve şartları bilen bir alim imam olsun. Beş vakit namazda camide hazır olsun. Kendisine günlük beş akçe verilsin.

Beş aded hafız tayin olunsun; bunlar her gün Kur'an-ı Kerim'den birer cüz okusunlar ve hatim duasını Cuma günü yapıp tamamlasınlar. Reislerine günlük üç akçe ve geriye kalan dört kişiden her birine de ikişer akçe verilsin.

Mevcut iki salih müezzinden her birine günlük bir akçe verilsin. İki salih kayımdan her birine de günlük iki akçe verilsin. Mu'arrife günlük iki akçe verilsin.

Kandillerin ve lambaların yakılması ve bakımı ile görevli kandilciye günlük bir akçe verilsin.

Kandil yağı ve hasır için günlük bir akçe ayrılmıştır.

Şeyh Vefa-zade Camii İle Alakalı Vakfın Şartları Ve Vakfın Vazifeleri:

Sonra vakıf, şeyh Vefa-zade diye bilinen cami için şöyle şart koştu ki;

Hazret-i vakıf - Allah Sübhanehu mülkünü ve saltanatını daim kılsın- Konstantınıyye'de inşa ettiği yeni Cami'ye gelince, bu cami mezkur şehirde Şeyh Vefa-zade diye alabildiğine ma'ruf ve meşhurdur ve caminin içinde bulunduğu Mahalle Şeyh Vefa-zade Mahallesi diye şöhret kazanmıştır.

Vakıf, bu camiye, caminin harimine yakın bir yerde inşa eylediği bir hamamı da vakf eylemiştir.

Hazret-i vakıf, -Allah mülkünü daim kılsın- bu caminin tevliyet ve tedbirini ma'rifetullah yoluna salık, dinin emirlerine mütemessik, fazıl, kamil, takva sahibi, temiz ahlaklı, celalet ve heybet sahibi, hasbi ve abid, muhakkik ve müddakkik, Allah'a yönelen, müte'abbid, zahid, mütevekkil, Şeyhül-İslam, insanların bereket vesilesi, geçip giden günlerin geride bıraktığı en güzel şeyi, celal ve ikram Sahibi olan Allah'ın tecellilerine mazhar Şeyh Vefa-zade'ye -Allah Te'ala onun ahiret zadını arttırsın ve ta'at ile abdetinin bereketi Müslümanları faydalandırsın- tefviz eylemiştir. Hayatta olduğu ve vakıf üzerinde tasarruf ve tedbire ehil kaldığı müddetçe bu tevliyat hakkı devam edecektir.

Vakıf - Allah Saltanatının gölgesini daim kılsın- adı geçen Şeyh'den sonra -Allah devam ve bekasını uzatsın- Zeyrek Camii'nin şartlarının, hiçbir tağyir ve tebdile maruz kalmadan biraz evvel zikri geçen Galata Camii'nin şartlarıyla aynı olmasını şart koşmuştur.

Kule-i Cedîde'de (Rumelihisarı'nda) bulunan Cami ile Alakalı Vakfın Şartları Ve Vakfın Vazifeleri

Sonra vakıf, Kule-i Cedîde'de bulunan cami için şöyle şart koştu ki;

Camide, bir hatib ve aynı zamanda beş vakit namazda imamlık yapacak bir imam olsun ve kendisine günlük altı akçe verilsin. Beş vakit namazda ezan okuyacak bir müezzin olsun ve aynı zamanda kayımlığı da yürütsün ve müezzinlik için günlük üç akçe verilsin ve kayımlık için de bir akçe tayin edilmiştir.

Kandil yağ ı ve hasır için günlük bir akçe ayrılmıştır.

Kalenderhane ile Alakalı Vakfın şartları ve Vakfın Vazifeleri

Sonra vakıf, Kalenderhane diye bilinen şerefl müessese için şöyle şart koştu ki; Kalenderhane için, takva sahibi salih ve mütedeyyin bir şey tayin olunsun.

Ehl-i slkn hallerine vakıf olsun; manevi mchade ve riyazet ehlinin manevi terbiyesine arif olsun; zenginlerin kapısından uzak; devlet ricalinin kapısında bir şeyler talep etmekten ve yağlıclıktan kaçan; sadece ve sadece zaviye ve seccadeye devam eden bir mşid olsun. Bunun için günlük on akçe tahsis kılınmıştır.

Bir kişi de vakfın nazırı olsun ki, vakfı ahvalini ve hizmetlerini yani zaviyedeki mcavirlere tahsis edilen yemekleri ve misafirler için verilecek ziyafetleri takip etsin. Nazıra da günlük beş akçe verilsin.

Umumi şartlar

Vakıf, şart buyurdular ki; fakirlere verilecek yiyecekler için günlük 40 akçe tahsis kılınmıştır.

Gelen ve giden misafirlere yapılacak masraflar için, günlük 15 akçe tahsis kılınmıştır.

Bu vakıfların gelirlerinden mahruse-i Kostantiniyye'de bulunan yetimler için günlük 100 akçe tahsis olunmuştur. Aylık 3.000 akçe olur.

Vakıf, erkek veya kız, hem annesi ve hem de babası bulunmamak şartıyla, her yetim çocuğa günlük yarım akçe tahsis edilmesini ve hidane velayetinden kurtuluncaya kadar bu yetim maaşının ödenmesini şart koşmuştur. Bu yaşa ulaşınca, maaş kesilir. Yetim maaşını verilmesi de kesilmesi de zikredilen beldenin kadısının kararıyla olur. Kadı sicillerinde, bu durum ayrıca kayıt altına alınmıştır.

Vakıf, Bezzazlar arşısı (Bezzazistan-ı Sultani) için salih, koruma ve güvenlikten anlayan dört aded bekçi (haris) tayin edilmesini şart koşmuştur. Taa ki, bu bekçiler, geceyi çarşıda geçirsinler ve çarşıda bulunan ticari emtia ve kumaşları korusunlar. Bu bekçilerin her birine günlük iki akçe tahsis edilmiştir.

Yine vakıf, - dünyada melikler ona kul olmaya devam etsin, semada meleklerden bir ordu daima onun emrine mheyya olsun şart koştu ki, bütün bu zikredilen camiler ve yukarıda yazılan masraflar için güvenilir ve müstakil bir mütevellî (nazır) tayin edilsin. Tayin edilecek bu mütevellî dindar, bu göreve ehil, istikamet ve dirayet sahibi olsun; Mahruse-i Kos-

tantiniyye'nin içinde bulunan dükkan ve ev gibi vakıf akarları, şer'i işletme yolları ile işleterek gelir sağlamaya muktedir olsun; kiraya verilecek müsakkafatı en güzel şekilde ve gereği gibi değerlendirsin; aylık veya yıllık olarak vakıftan istihkak sahibi olan ehl-i mürtezıkaya aylıklarını (camekiyye) zamanında versin; istikametli bir şekilde vakıf tahsildarları (cabi) ve müste'cirlerin'in muhasebe ve kontrolünü yapsın; gelir ve gider cetvelini yani vakıf bütçesini tam ihata etsin; vakıf malları, harap olmaktan korumak için, ancak ve ancak borcuna sadık, zengin ve vakıf malını tamir ve termimde elinden gelen gayreti gösteren kiracılara kiralsın; vakıf mallarla alakalı taksirli fiillerden kaçınınsın; vakıf dükkanları boş tutmasın; kim en çok kira bedeli verirse, vakıf malı ona teslim etsin; bir veya iki senelik kira akitleri yapsın; vakıf malları kiralamaya rağbet fazla ise kiracılardan güvenilir kefilleri alsın; güvenilir kefilleri bir an dahi tehir etmesin ki, sonradan münazaaya sebep olmasın; bütün bu zikredilenleri ayrıntılı olarak vakıf defterine kaydetsin. Yine vakıf, bütün bu zikredilen vakıflar için maaşlı bir katib tayin edilmesini şart koşmuştur. Taa ki, bu zikredilen vakıf binalara ve vakıf mallarına ait her şeyi, mesela gelir ve giderleri, muhasebe sanatının ehli katında malum olan örf ve adet kuralları gereği mazbut bir şekilde kaydetsin. Defterine kaydedilmeyen vakıflara ait gelir ve gider, az çok hiçbir şey bulunmasın. Her ayın ve her senenin defteri, katibin mührüyle, Divan-ı Sultani'de yapılacak muhasebe vaktine kadar mütevellinin katında mahfuz kalsın.

Vakıf, yine şart koşmuştur ki, on sekiz aded kişi vakıf gelirlerini tahsil etmek üzere tahsildar (cabi) olarak tayin olunsun. Bunlardan beşi vakıf mezra'a ve karyelere görevlendirilsin; birincisi Silivri kasabası ve tabilerine; ikincisi Ereğli kasabası ve tabilerine; üçüncüsü Rados ve Benatos isimli karyeler ve mülhakatına; dördüncüsü Vize Nahiyesi'ndeki karyelere; beşincisi yukarıda zikredilen Kırkkilise Nahiyesi'nde bulunan İskoplos, Badra ve Ereğlice isimli üç karye ile Vize Sancağı a'malinden olan Vakfiyye-i Sultaniyye diye meşhur olan muhtelif harklara cabi tayin edilmiştir.

...

Bunlardan her birinin dindar ve güvenilir kişiler olup kendilerine tefviz edilen işleri, tehir, tembellik, ihmal ve gaflet göstermeden ifa edeler; her gün kendilerine verilen görevi dikkatle takip edeler. Vakfın bir yerinde herhangi bir hanel ve eksiklik görülür ise, vakıf malın harabına vesile olmaması için hemen bu gediği kapata ve eksikliğini tamamlaya. Eğer vakıf maldaki bu tamiri yapmak (rakabe) bir günde tamamlanabiliyorsa, bu görevlilerin söz konusu tamiri hemen yapmaları ve kendilerine tahsis edilen maaş dışında mütevelliden fazla bir şey talep etmemeleri gerekir. Eğer vakıf mallardaki eksiklikler iki veya daha fazla günde tamir edilebilecek kadar fazla ise, bu durumda bahsedilen günlerde çalışmalarını halinde diğer işçilere verilecek ücret vakıf hizmetlilerine de verile.

Dört emin kişi de vakfın mu'temedleri olup nerde olursa olsun bir iş çıktığında bunun yapılması için ellerinden geleni ya-

par. Bunlardan her biri dindar ve güvenilir kişilerden olup hem tamir işlerine vakıf ve hem de işçileri çalışmaya müşevvik olsunlar. İşçiler tembellik ve ihmal gösterirlerse, onlara evvela nasihat eyleyeler; eğer nasihat ile yola gelmezler ise, işlerini dikkat ve sür'atle yapmaları için onları tedip ve hatta tehdid edeler. Bunlardan her birine günlük dört akçe verile.

Daha sonra vakıf, -avarif ona ma'tuf ve avatıf ona masruf olmaya devam etsin- aziz ruhu bedende kaldığı müddetçe.

Tevliyet hakkını kendine tahsis eylemiştir -Allah onu hayatı müddetince ferahlandırın ve afetlerden muhafaza eylesin-. Vakıfta dilediği ve istediği şekilde tasarruf edebilir; vakfa ait vazifelerden (tahsisler) istediğini tenkis ve istediğini tezyid eder. Beğendiği her fiili işler ve gereken her şeyi yapar.

Sonra eceli gelip de Hakka emaneti teslim eylediğinde -Doğu ve Batı sultanlarının başlarının üzerinde gölgesi daim olsun; iyilik ve ihsanını bütün halkın üzerine yağmur gibi yağdırın-, şart koşmuştur ki, mütevellilik erkek evladına, evladının evladına nesil be nesil batın be batın ila maşaAllah ait bulunsun. Erkek evladından kimse kalmadığında ki, Baki olan sadece Samed olan Allah'tır -Allah evlatlarının şerefli varlıklarını yevm-i din olan kıyamet gününe kadar asrın insanları arasından ayırmasın, amin Ya Rabbe'l-Alemin-, mütevellilik saltanat tahtına oturan ve memleketin idaresini eline alan sultanın üzerine gerektir ki, bütün vasıflarıyla tevliyet ve nezaret görevine ehil, güvenilir, Allah'ın rızasına uygun bir şekilde dinini yaşayan bir şahsı müteveli olarak tayin eylesin.

Vakıf-ı müşarünileyh, her müteveliye görevi sırasında riayet etmesi için şart koşmuştur ki, vakıf mallarını ve akarlarını, şer'an ve hukuken mümkün olan bütün yollarla işletsin; helal yol ile olmak şartıyla vakıf mallarını hukuki ve medeni semerelerini elde etmek için elinden gelen gayreti göstere; vakıf malların istirbahı yani bunlardan gelir ve kar elde etmek için işletme yollarının en güzellerine başvursun ve vakıf akarların imkanlarını en güzel şekilde kullansın; vakıf akarların bütün galle ve gelirlerini tahsil eyleyip en yüksek seviyede zabt u rabt eylesin.

Allah'ın vakıf akarlar için ihsan edeceği, kira bedeli, galle, gelir ve ürünleri, evvela asıl vakıf malların noksanlarını tamamlamak için tamir masraflarına (rakabe) ve vakıf eserlerin asıl yapılarını termim etmeye (müessesât-ı vakfiye ve meberrat-ı hayriyeye); sonra vakfa gelir getiren vakıf akarlar (müsekkefat) ve müstegillata; sonra vakfın kendi mütevelliliği ve evladının mütevelliliği zamanında -Allah u Te'ala onların şerefli varlıklarıyla yılların ve ayların nizamını süslemlersin ve seneler ve asırlar tamamen sona erinceye kadar onların müddetlerini uzatıversin bunlardan geriye kalan ve artan gelirlerin yirmide 5/10'u tevliyet halda olarak ayrılıp Hazine-i Amire'ye teslim kılınsın. Eğer tevliyet vakfın evladından münkariz olursa, tevliyet hakkı sultanın tayin edeceği nazırların tahsisatı (vazifesi) olarak devam eder. Müessesât-ı Hayriye'de gerekli olan tamir masrafları (rakabe), vakıf akarlardaki termim giderleri ve tevliyet hakkından sonra geriye kalan vakıf

gelirleri, vakfiyede zikredildiği üzere ve vakfın şartları esas alınarak, her hayır müessesesindeki görevlilerin maaşları ve tahsisatlarına sarf olunur.

Sonra vakıf -celalini daim ve gölgesini geniş ve kaim eylesin- her mütevellî ve nazır olan şart koştı ki, vakıfla alakalı olarak kendisine gelen ve giden her meselede Allah'tan korka; müste'cirler ile ehl-i diyanet ve takvanın razı olacağı şekilde emanetle mu'amele eyleye; müste'cirler ile sözleşme yaparken asla ihmal etmeden mutlaka yazılı hale getire ve şahitli muamelede buluna; ihmal ve gaflet eylemeden zamanı ve va'desi gelince hemen kira bedellerini tahsil eyleye.

Sonra vakıf -Allah, devlet-i ebediyye ve sermedi nimetlerle ömrünü uzun eylesin-, Meclis-i Sultani ve Divan-ı Hümayun'da her sene her iki nazırın da muhasebesinin mutlaka alınması gerektiğini şarta bağlamıştır; eğer muhasebe neticesinde emanetleri ortaya çıkarsa, görevlerinde ikame edilsinler; ancak hain oldukları ortaya çıkarsa, azledilerek yerlerine başka bir nazır tayin edilsin. Yine vakıf şart koşmuştur ki, her altı ayda bir vakıftan tahsisat alan müderrisler, mu'idler, şeyh, hatib, imamlar ve kısaca zikredilen müessesat-ı hayriye ile alakası bulunan bütün eşraf, Cami' -i Kebir'de toplansınlar; şahitler huzurunda vakfiyeyi okusunlar; eğer şartlardan biri eksik kalmışsa hemen tamamlansın ve eski haline iade edilsin.

Yine vakıf şart koşmuştur ki, mansub mütevellî ve nazır, vakıf görevlilerinden (ehl-i vezaif) herhangi birini, hizmetlerini eksiksiz yerine getirdikleri ve kendilerine tevdi edilen maslahatlara tam olarak riayet ettikleri müddetçe, görevlerinden azl etmesinler. Eğer görevlerinde bir inhıraf görülür ise, evvela mütevellî ve nazır onlara nasihat bulunsunlar, azl eylesinler; ancak aynı hatayı ikinci defa işlerlerse, onlara nasihat edip bu inhiraftan men' eylesinler, yine azl etmesinler; eğer hatalarına ve yamukluklarına devam ederlerse, onları azletsinler.

Yine vakıf şart koşmuştur ki, vakfın gelirleri ve ürünleri yeterli olduğu müddetçe, vakıftan hak sahibi olan her hak sahibinin hakkı eksiksiz ve noksansız olarak sahibine verilsin; eğer vakfın gelir ve ürünlerinde noksanlık arız olursa, bu eksiklik doğru orantılı olarak ve adil nisbette her hak sahibinin payına aksettirilsin.

Bu şartlar ile vasıflandırılan ve zikredilen kaideler altında yürütülen mezkur vakıflar, bu mezkur hayır müesseseleri ma'mur olduğu ve varlığını sürdürdüğü müddetçe, bütün bölümleri ve başlıklarıyla yürürlükte ola; bütün delilleri ve neticeleri ile kıyamete kadar devam eyleye; şartlarının tamamı olduğu gibi muhafaza oluna; gelirleri vakıfça belirlenen gider fasıllarına harcana.

Eğer bu hayır müesseseleri, -Allah bunları inşa eden banisinin bekasıyla ma'mur eylesin- yıkılacak olursa, ikinci defa, üçüncü defa ilâ-âhir yeniden inşa oluna.

Eğer zaman içinde ortaya çıkacak engellerden bir engel veya olayların sevkiyle aniden ortaya çıkacak bir mani sebebiyle yeniden inşası mümkün olmaz ve iş zorluğa düşerse, vakfın bütün gelirleri, faydaları, ürünleri ve vakfın bütçesine dönen medeni ve hukuki semereleri, vakfın evlatlarından -Allah, vakfın usulünü teyid ve kıyamete kadar neslini tebid eylesin- mevcut olan erkek veya kız çocuklarına teslim olunsun.

Eğer vakfın evlatlarından kimse mevcut değilse, o zaman vakfın gelirleri, İstanbul'da yerleşmiş bulunan Müslüman fakir ve miskinlere sarf olunsun; gökler ve yer, Rabbinin meşietini dışında devam ettiği müddetçe bu böyle olsun. "Hiç şüphesiz ki, senin Rabb'in dilediğini yapar." (Al-i İmran, 3/40)

Eğer sonradan yeni bir imkan ortaya çıkarsa, vakf eski şartlar üzerine, noksansız ve ziyadesiz olarak, aynen eskiden olduğu gibi iade olunur.

Bütün bu şerh ve ta'yin eylediğim şeyler, tesbit edilen şekilde ve vakfiyede yazılı haliyle vakıf olunmuştur; şartları değiştirilemez; kanunları tağyir edilemez; asılları maksatları dışında bir başka hale çevrilemez; tesbit edilen kuralları ve kaideleri eksiltilemez; vakfa herhangi bir şekilde müdahale Allah'ın diğer haramları gibi haramdır; Levhi, Kalemi, Arşı, Kürsi'yi, gökleri ve yeri koruyan Allah'ın hıfzı ve inayetiyle mahfuzdur; üzerinden süre geçtikte bu vakfı tekid edecektir; zaman yenilendikçe vakfı daha da yerleştirecektir.

Allah'ın yarattıklarından Allah'a ve O'nun rü'yetine iman eden, Ahirete ve onun heybetine inanan hiçbir kimse için, sultan olsun, melik olsun, vezir olsun bey olsun, şevket ve kudret sahibi biri olsun, hakim veya müteğallib (zalim ve diktatör) olsun, özellikle zalim ve diktatör idareciler tarafından tayin olunan, fasid bir tahakküm ve batıl bir nezaret ile vakıflara nazır ve mütevellî olanlar olsun ve kısaca insanlardan hiçbir kimse için, bu vakıfları eksiltmek, bozmak, değiştirmek, tağyir ve tebdil eylemek, vakfı ihmal edip kendi haline bırakmak ve fonksiyonlarını ortadan kaldırmak, asla helal değildir.

Kim ki, bozuk teviller, hurafe ve dedikodudan öteye geçmeyen batıl gerekçelerle, bu vakfın şartlarından birini değiştirirse veya kanun ve kurallarından birini tağyir ederse; vakfın tebdili için gayret gösterirse; vakfın ortadan kalkmasına veya maksadından ve gayesinden başka bir gayeye çevrilmesine kast ederse, vakfın temel hayır müesseselerinden birinin yerine başka bir kurum ikame eylemek (temel müesseselerden birinden taviz vermek) ve vakfı bölümlerinden birine itiraz etmek dilerse veya bu manada yapılacak değişiklik veya itirazlara yardımcı olur yahut yol gösterirse veya şer'i şerife aykırı olarak vakıfta tasarruf etmeye azm eylesen, mesela şeri'ata ve vakfiyeye aykırı ferman, berat, tomar veya talik yazarsa veyahut tevliyet hakkı resmi yahut tahrir hakkı resmi ve benzeri bir şey talep ederse, kısaca batıl tasarruflardan birini işler yahut bu tür tasarrufları tamamen geçersiz olan yazılı kayıtlara ve defterlere kaydeder ve bu tür haksız işlemlerini yalanlar

yumağı olan hesaplarına ilhak ederse, açıkça büyük bir haram işlemiş olur, günahı gerektiren bir fiili irtikab eylemiş olur. Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti üzerlerine olsun. "Ebeddiyyen Cehennemde kalsınlar, onların azapları asla hafifletilmesin ve onlara ebeddiyyen merhamet olunmasın. Kim bunları duyup gördükten soma değıştirse vebali ve günahı bunu değıştirenlerin üzerine olsun. Hiç şüphe yok ki, Allah her şeyi işitir ve her şeyi bilir."

Haksız bir şekilde bu vakıflara tağyir, ibdal, tahrif ve ibtal şeklinde müdahale ve tecavüz eyleyen insan, ölümle karşılaştığı anı, sekerat-ı mevti, kabri müşahede ettiğini ve onun karanlığını, tabutu ve onun içindeki yalnızlık ve vahşeti, Münker meleğini ve heybetini, Nekir meleğini ve onun dehşetli darbelerini, Münker ile Nekir'in sorgulamalarındaki dehşeti, bütün insanların Alemlerin Rabbi'nin huzuruna çıktıkları günde Allah'ın huzuruna çıkacağını, o gün hiçbir nefsin bir diğer nefis için hiçbir şeye malik olamayacağını ve o gün her şeyin dizgininin Allah'a ait bulunacağını hatırlasın.

Kim, Allah'ın Kitabı'na ve Resulullah'ın Sünneti'ne muhalefet ederse, Allah ve Resulü'nün haram kıldığını helalleştirmeye çalışırsa, Müslüman kardeşinin vakıflarını bozmaya, hayırlarını tahrib etmeye ve hasenatını iptal eylemeye gayret gösterirse ve mü'minin hayır müesseselerini fonksiyonsuz hale getirmeye taarruz ederse, artık Allah'ın gadabı ile dönmüş olur; son durağı ve oturağı Cehennem'dir; Cehennem ne kötü bir varılacak yerdir; Allah onun hesaba çekicisi, azabın en azgın olanlarıyla azaplandırıcısı ve ikabın kanunlarıyla cezasını vericisidir. "O gün zalimlere ileri sürecekleri mazeretleri fayda vermeyecektir; onlar için sadece la'net vardır; onların varacakları cehennem ne kötü bir menzildir." "O gün her nefis kazandığı günahlar sebebiyle rezil ü rüsvay olacaktır; o gün zulüm yoktur; Şüphesiz Allah hesabı çok hızlı yapandır."

Bütün bunlardan sonra, vakfın ecr ü mükafatı Hayy ve Kerim olan Allah'a, O'nun rahmetine, herkesi kucaklayan ihsanına, nimetine ve büyük fazlına aittir. Hiç şüphe yoktur ki, Allah güzel amel işleyenlerin ücretlerini zayi kılmaz.

Bu vakfiyenin üst kısmında imzası bulunan Hakim verdiği kararların geçerli olduğu ve verdiği tasdik ve bozma kararlarının meşru kabul edildiği bir durumda, kendi yargı yetkisi sınırları içinde, bu vakfın belirlenen şekilde sahih ve geçerli olduğuna; vakfiyede zikredilen şartların açıklanan kanunlar mucibince geçerli ve meşru kabul edildiğine; vakfiyedeki sıfat ve vasıfların dinen gerekliliğine; vakfın isbat ve nefy ettiklerinin bağlayıcı olduğuna, kesin bir karar ile karar verdi; herkesi bağlayacağına ve vakfın lazım hale geldiğine hükmetti; verilen karar üzerine mesuliyetlerini müdrük olarak adil şahitleri şahit gösterdi.

Ayasofya Vakfiyesi

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

